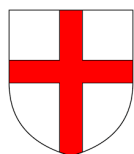

KRISIS AMB K

REVISTA FILOSÒFICA DE L'INSTITUT GELIDA

VOLUM I: NIETZSCHE EN ESCENA

23 D'ABRIL DE 2022

Taula de continguts

PRESENTACIÓ	5
CRIMS DE PASSIÓ I CRIMS D'ESTAT: TAN PROPERS I TAN LLUNYANS A LA VEGADA — MIREIA CELA AGUILERA	8
EL PROBLEMA FILOSÒFIC-MATEMÀTIC DE L'INFINIT — ARIADNA BALLESTEROS VIDAL	15
LA WILLE ZUR MACHT (LA VOLUNTAT DE PODER) — ARIADNA GARRIDO PAJUELO	27
NIETZSCHE I LA FILOSOFIA DEL DRET: RUDOLF VON IHERING — LAIA CASAFONT COROMINAS	33
LA SALUT I L'ALIMENTACIÓ DE FRIEDRICH NIETZSCHE — ANNA FERRAN PERARNAU	37
NIETZSCHE I EL BUDISME — OLAU VEGA VILARDELL	40
LA 'TRANSVALORACIÓ DE TOTS ELS VALORS' DE FRIEDRICH NIETZSCHE — AINA TOVAR PUIG	44
ALEXANDER DUGIN: EL CAP PENSANT DARRERE LA INVASIÓ D'UCRAÏNA — ADRIÀ GUILERA BERNABÉ	50
NIETZSCHE I EL FUTUR DELS OCEANS — MARIA DURAN XUCLÀ	55
TEOLOGIA DE LA MORT DE DÉU — ALEJANDRO DAVID SÁNCHEZ LASTRA	59
LA INFLUÈNCIA DE WAGNER EN LA FILOSOFIA DE NIETZSCHE — JUDIT NÚÑEZ ESCOBAR	63
LA INFLUÈNCIA DE NIETZSCHE EN LA PSIQUIATRIA DE KARL JASPERS — MARIONA CASSÀ PARÉS	67
GEOPOLÍTICA I GUERRA: PER A ENTENDRE LA SITUACIÓ BÈL·LICA ACTUAL — ALBA GIMENO SÁNCHEZ	71
NIETZSCHE I FOUCAULT: LA HISTORIA DE LA BOGERIA — MARINA PALAU ÁLVAREZ	74
TENIM LES PERSONES LLIURE ALBIR PER A ACTUAR? — MAYA PAGÁN CANO	77
LA FRASE DE NIETZSCHE 'DÉU HA MORT': CONSEQÜÈNCIES PER A LA MEDICINA — CÈLIA CORULL PASCUAL	80
DEL PÀL·LID DELINQÜENT: NIETZSCHE I LA CRIMINOLOGIA — BERTA BADIOLA ARRANZ	84
ÈTICA MÈDICA I AVORTAMENT — MIREIA LÓPEZ ALTARRIBA	89
'GAUDEAMUS IGITUR': APOL·LINI I DIONISIÀC — NÚRIA AMATE SÀBAT	92

Presentació

Els escrits que apareixen a continuació han estat redactats per l'alumnat de l'Institut Gelida com a part de l'activitat acadèmica de l'assignatura de Filosofia i Història de la Filosofia de l'ESO i el Batxillerat. En algun cas hi ha també articles redactats per alumnes que no cursen cap matèria de Filosofia, però que s'hi interessin.

Volem agrair a aquest alumnat que hagin contribuït amb els seus escrits a mostrar que la tasca de la filosofia és viva. Especialment en una època històrica en què la humanitat ha pres consciència de la seva pròpia crisi, tant material com espiritual. Això justifica el títol d'aquesta revista. Solem relacionar la paraula "crisi" amb aspectes negatius. És un error. L'origen grec d'aquesta paraula comporta la idea de deliberar i decidir. Deliberar és pensar, però decidir és actuar. No són coses aquestes que passin en un món abstracte, sinó en les seves condicions concretes, tant personals com socials. Ambdues coses són necessàries i pertinents per a la cerca del sentit. Deia Plató que la filosofia és un diàleg de l'ànima amb ella mateixa. El diàleg no es limita a parlar o a fer enraonies; dialogar no és parlar per parlar. Implica també una tasca d'investigació. Investigar no és una prerrogativa exclusiva de la ciència natural. Investigar té a veure amb fer preguntes i amb descobrir enfocaments nous, perspectives diferents. Però, sobretot, té a veure a no romandre únicament en la superficialitat, sinó a mostrar valentia i valor a l'hora d'adoptar una mirada més pregona de la realitat. La paraula 'investigar' vol dir originàriament 'entrar' (in-) en un 'vestigium' que en llatí significa 'petjada' o 'marca en el terra'. 'Investigar' és doncs 'seguir una pista.

La filosofia no és una tasca acabada. L'objectiu de la filosofia no és tampoc inicialment l'estudi de la filosofia. Tampoc estudiem la història per un mer coneixement del passat, per mera curiositat o tafaneria del passat. Tant filosofar com fer història no són ni "estudiar història" ni "estudiar filosofia",

sinó obrir-se a una mirada no opaca, transparent, tant del món exterior com del món interior.

La cultura del segle XXI està marcada per certes idees exitoses que es van popularitzar a les darreries del segle XX. La primera, que la història havia arribat al seu final. Veiem com de revolts i embolicats baixen els temps. El 1992 el filòsof i aleshores funcionari del Departament d'Estat nordamericà Francis Fukuyama anunciava la fi de la història en un llibre titulat 'La fi de la història i l'últim home' que va causar sensació mundial el 1992. Reinterpretant la filosofia de la història partint de Hegel llegit amb clau nietzschiana, Fukuyama argumentava el triomf de la 'democràcia liberal' com a fase última de la Història. Eren els temps del final de la Guerra Freda i dels Jocs Olímpics de Barcelona, celebrats amb el lema 'amics per sempre', mentre allhora, a l'altra banda del Mar Adriàtic, al cor d'Europa, ja feia un any que Iugoslàvia havia començat a desagnar-se.

La segona, que la filosofia (la metafísica) havia arribat al seu final i que, per tant, havíem entrat en una època postfilosòfica i postmetafísica. Des d'aleshores es va començar a parlar de la postmodernitat. Avui fins i tot es parla de la posthistòria, de la postveritat i d'altres expressions semblants.

El segle XXI no està celebrant la 'pau perpètua' que postulava Kant i en la qual es va inspirar la fundació de l'ONU el 1948. L'ensulsiada de les Torres Bessones de Nova York l'11 de setembre del 2001, la fallida de Lehman Brothers el 15 de setembre de 2008, el confinament universal decretat arran de la pandèmia del 2020 i, ara, la pell hiperescarbotada d'Ucraïna són evidències que l'atmosfera no només està contaminada pels fums d'indústries, cotxes, avions i vaixells, sinó per altres xemeneies invisibles a la mirada segrestada del ciutadà de peu.

El llistat de greuges és inabastable, probablement perquè el greuge és en la pròpia naturalesa de les coses humanes. 'Greuge' ve de 'greu', del llatí gravis, allò que és pesant i que per tant cau: la gravetat. Es queixaria Newton de la força de la gravetat? També en les coses humanes hi ha una força de la gravetat.

Però alhora una força de la 'llevetat'. I encara que aquesta paraula no existeix en català, l'hem d'inventar per tal de poder pensar allò que encara no ha estat pensat i es pot pensar. Si 'les coses cauen pel seu pes' és perquè 's'han sortit de mare'.

La mirada filosòfica és una mirada 'òrfica', perquè no obtura la imatge en el 'punctum', sinó en 'l'studium', per emprar expressions que Roland Barthes va aplicar a la fotografia. La retina recull els faigs de la llum produint una imatge invertida; el cervell corregeix després aquesta imatge per tal de crear una il·lusió mental adequada. També la filosofia lluita per tal de crear una il·lusió mental adequada, només que ella no delega ni cancel·la la seva funció al cervell.

Per últim, com deia Epicur, "que ningú, pel fet de ser jove, no dubti a filosofar, ni per haver arribat a la vellesa, no es cansi de filosofar".

*Francesc Ballesteros Balbastre
Institut Gelida*

Crims de passió i crims d'Estat: tan propers i tan llunyans a la vegada — *Mireia Cela Aguilera*

A quines d'aquestes persones creieu que se li fa justícia abans: a l'assassí d'una àvia que amenaçava el seu fill de treure-li l'herència o, pel contrari, als deportats forçosos, als perseguits per raó d'Estat o per motius socials, polítics, econòmics, racials, religiosos o culturals? I, més concretament encara: s'aplica justícia abans a algú que ha violat i escanyat la seva parella per una pèrdua sobtada de consciència, ja sigui per gelosia, ira o desengany, o a algú que ha exercit corrupció d'Estat, amb les seves conseqüències d'empobriment social en forma de misèria, desesperació o ruïna personal?

Un crim de passió i un crim familiar, entre d'altres, fan referència als delictes que porta a terme un perpetrador contra un familiar o una parella degut a l'arribada dels extrems dels seus sentiments com poden ser la gelosia i l'odi i, així, fins a causar la mort. En segon lloc, es considera un crim d'Estat aquell acte que executa un apoderat de govern i que contradiu les lleis del mateix sistema o dels propis drets reconeguts a nivell internacional.

Un exemple: gràcies a la documentació de dades *Colòmbia Mai Més Crims de Lesa Humanitat*, podem considerar que bona part dels crims contra els moviments socials i populars a Colòmbia obeeixen a interessos polítics i econòmics il·legals per part de grans grups nacionals. Per tant, aquest fet és situat sota una violència sociopolítica estatal que en cap cas és justificat.

Sabem, clarament, que aquestes dues tipologies de crim s'avenen. Tant a l'existència de criminals a qui els hi recau el delicte, com a les víctimes que pateixen la violació. Però, per altra banda, es justifiquen de diferent manera degut al gran poder que té l'Estat sobre la població. Si les causes dels fets són realitzades amb les mateixes intencions, és a dir, fetes per a perjudicar a algú i hi ha presència de víctimes (ja sigui una, dues o deu), ¿per què les seves conseqüències no són les mateixes i no s'adeqüen a la mateixa llei? I, a més a més, ¿per què l'Estat no proporciona la garantia de la seguretat i del dret de la població com hauria de fer i no se'l castiga més per l'incompliment de la seva tasca primordial?

Els crims d'Estat es diferencien dels altres pel fet que són actes generalitzats, sistemàtics i dirigits contra la població civil. Però, com que l'Estat és el gran emperador del sistema polític, econòmic i social, tota l'acció perjudicial inhumana que porta a terme no és igualment considerada

que un crim de passió. Així doncs, es mostra que, com més poder es té, més perdó i menys càstig n'hi ha.

I és que aquesta injustícia és a dir, aquests crims, van en contra de la funció real de l'Estat. Aquest no hauria de realitzar deportacions, persecucions, genocidis o homicidis i no ser castigat. Aquest hauria de garantir el dret a la veritat, la justícia i la pau. De fet, la justícia hauria de recaure amb més força en els agents de l'Estat que cometen violacions, ja que, internacionalment, la responsabilitat dels actes sistemàtics de violència és agreujada perquè es tracta d'un incompliment a les obligacions, tenint en compte que els seus agents garanteixen l'ordre constitucional.

Els Estats moderns han estat organitzats per a protegir tota la ciutadania i dur a terme una sèrie d'objectius. Per això, tot atemptat contra la vida, la integritat, la dignitat i la llibertat essencial d'un ésser humà és una transgressió de normes ètiques fonamentals i, per tant, constitueix un crim d'Estat. La legitimitat d'aquest, en canvi, està determinada pel compliment de tots aquests objectius. És per aquest motiu que no s'hauria de perdonar o atenuar a l'Estat i a totes les persones relacionades amb aquest que incompleixin la seva funció i, menys encara, manipular a la seva ciutadania afeblint les seves males accions. Podem confiar en l'autoritat actual...?

La perspectiva tecnològica de la filosofia — *Jan Rius Font*

Al llarg dels últims segles, diferents corrents filosòfiques han donat la seva opinió envers la tecnologia i el desenvolupament de la societat, ja que la recerca intranscendent del coneixement i la salvació mitjançant la tecnologia, segons alguns filòsofs es dirigeix en una direcció equivocada.

Els pensadors humanistes, com per exemple Theilhard de Chardin, consideren la tecnologia com les mans de la humanitat, però no com el cervell, i és per això que la tecnologia s'ha de centrar a potenciar l'optimització de la matèria fonamental en el desenvolupament de la humanitat.

Seguint aquest fil, els postmoderns fan ús alegre de la tecnologia com a ciència natural, però no troben que aquesta ciència els hi doni un coneixement pregon del món, sinó només una utilització d'aquest. No és intel·ligible en una manera agradable, ja que es tracta de manipular-lo com millor es pugui per a aconseguir el

confort humà. Els postmoderns manifesten el missatge de tenir abandonada la seva espera per una comprensió transcendent de la vida.

El terme *Technik* de Martin Heidegger es pot traduir simplement com “la tecnologia”. Però s’ha traduït amb un neologisme que significa “el coneixement tecnològic”. És la manera humana de pensar que interpreta la realitat com a material per al control humà. Com a tal, la realitat és matèria amb valor propi. Tenim propòsits per a imposar-los-hi, però aquesta no imposa propòsits en nosaltres. Es tracta d’una visió de món que maximitza l’autonomia humana i condueix al nihilisme.

Probablement el millor enfocament no haurà de mesurar si la nostra experiència de la realitat és prou “il·luminada amb l’Ésser” amb la qual cosa es corre el risc de dirigir-se només al mateix esteticisme enganyós al qual Nietzsche i Heidegger van arribar sinó preguntar-nos si de fet vivim d’una doble vida. Tenim la pau i creiem que la vida té sentit. Però també confiem en la ciència i en la lògica que veiem principalment en un món mecanitzat. No es tracta de ser un enginyer, sinó d’alguna cosa d’un abast major. Creiem en la veritat i en el principi de no-contradicció. Però, des del nostre punt de vista, donats els interessos i l’agenda que tenim, ¿són aquests realment els camins del coneixement autèntic, o són constructes humans que ens

ajuden a donar sentit al món? Creiem en les lleis de la ciència i els donem un sentit utilitari. Però, ¿són elles la descripció última de la realitat? ¿No ens proporcionen, com a constructes humans, un poder irreal sobre la naturalesa?

Nietzsche i Heidegger van pensar que hi havia una altra manera de conèixer el món: estèticament. Sembla una empresa inútil. Però hi ha una altra manera de conèixer la realitat: espiritualment. Això també requereix dur a terme la tasca de supervivència. Però la *tecnicitat* pot estar destruint la nostra experiència d'aquesta alternativa espiritual.

Si la nostra visió de món és tecnològica, llavors, quan diem que el món és intel·ligible i que l'entendem, el que volem dir és que el sabem manipular. Creiem que comptem amb el control parcialment, per una interacció amb les lleis de la naturalesa. Admetre el pessimisme de Nietzsche significaria reconèixer que res d'això té valor, que no ens manté realment vius i que tampoc satisfà les nostres necessitats genuïnes.

La tecnologia per si mateixa no pot ser dolenta, la humanitat seria impossible sense ella; no obstant això, si ens dona un visió del món, llavors necessitem lluitar per millorar aquesta visió. El *constructe* és bastant real: la

tecnologia no és un somni, sinó una interacció veritable amb un poder genuí. Diem que accedim a les lleis de la naturalesa, o que comprenem aquestes lleis perquè a través d'elles interactuem amb la naturalesa amb cert èxit. Res d'això és fals. Encara que podem estar fallant a veure que amb el coneixement de les lleis de la naturalesa contribuïm a la nostra supervivència, però també a la nostra decadència. La prova és que tampoc això és un èxit absolut, malgrat tots els progressos tecnològics. La temptació és en el fet de sentir que estem en el seient del conductor, capaços de prendre eleccions i interactuar amb un conjunt de lleis que no hem acabat de comprendre.

El problema filosòfic-matemàtic de l'infinit — *Ariadna Ballesteros Vidal*

És una plàcida nit d'estiu a Milet. La brisa salina del Mediterrani acompanya els carrers de la ciutat, il·luminats per la llum freda i blanca de Selene. Ja fa estona que l'Hèl·lade dorm, que es prepara per un nou dia calorós de labor; una jornada que els manté en el corrent del viure, al compàs del flux aparentment perpetu del Meandre. Però les òlibes són despertes: Atena està desperta i, amb ella, les ànimes pensants.

Anaximandre, amb els peus enfonsats a la sorra, contempla el vel nocturn amb fascinació. No és el primer cop que es sent petit davant la immensitat del que l'envolta i que pensa en la insignificància de la seva existència; una existència que paradoxalment, el permet en aquest moment contemplar la bellesa de la vida.

Mira primer un estel, després un altre i un altre, i veu com Orió, amb espasa i escut en mà, es prepara per la batalla al ressò de mil tambors de guerra. Redirigeix la vista i saluda l'estrella que tants navegants ha salvat de la desventura

mentre escolta l'anar i tornar de les onades, que no cessa ni tampoc no es cansa. I mira, ara sí, embaladit, el camí de les gotes de llet vessades per Hermes, i es sent més minúscul que mai. La Via Làctia s'estén impassible i demolidora, i Anaximandre es pregunta si, realment, no hauria de ser delictes no desvetllar els dorments per a que puguin presenciar el que l'imperi celeste de Zeus els ofereix. Tanmateix, també és conscient a aquestes alçades que, tot i que qualsevol sap veure, no tothom està disposat o obrir els ulls per a mirar. És per això que reprimeix els seus impulsos i pren la decisió de gaudir de l'espectacle amb la meravellosa companyia pròpia, sovint infravalorada.

De sobte, però, un pensament envaeix els seus sentits en veure's a ell mateix perdut en la negror del cel que predomina malgrat la lluentor dels orbes. Una idea que s'apodera del seu enteniment i entra per a no sortir mai més: una pregunta xiuxiuejada pels déus.

On comença i on acaba tot? Anaximandre acaba de formular la primera qüestió que el permetrà, en un futur, definir l'*àpeiron*, el primer concepte en la història de la humanitat que refereix a l'infinit. L'infinit és un concepte que es pot entendre de diverses maneres, doncs ha estat discutit no només per filòsofs, sinó que també ha adquirit una importància vital en el món matemàtic i

científic. Etimològicament, entenem com a infinit allò que no té final, que va més enllà de tot límit assignable.

Anaximandre ho defineix amb l'*àpeiron* com al principi o origen de totes les coses, el qual es troba indefinit i il·limitat. El filòsof presocràtic afirma que aquest és immortal i indestructible, inengendrat i imperible: d'on sorgeixen totes les coses. Tot surt i torna a l'*àpeiron* per mitjà d'un cicle necessari. Tanmateix, l'infinit no té per a Anaximandre un sentit o concepció temporal, sinó profund i inabastable. Senzillament, l'infinit ho és tot, i absolutament res queda fora d'ell.

El primer filòsof a oposar-se a l'infinit va ser Aristòtil, qui cita el pensador de Milet en el seu tractat sobre la *Física*; en ell intenta refutar la seva posició defensant que només existeix un infinit de caràcter potencial. D'altra banda, Pitàgores i la seva escola de pitagòrics van defensar que l'essència de totes les coses es troba en els nombres naturals, i segons el mateix Aristòtil ells van ser els primers en fer progressar la matemàtica i fonamentar-ho tot al voltant d'aquests números. Tanmateix, i com a conseqüència d'aquest tipus de pensament, el descobriment de quantitats diferents, que posteriorment es definirien com a nombres irracionals, va desconcertar tant a aquesta comunitat que va optar per ocultar-ho, doncs es

contradeia la creença de que tot era mesurable i, per tant, finit.

Els diversos problemes que va començar a ocasionar l'infinit com a conseqüència de situacions aparentment contradictòries van convergir en l'antic món grec en forma d'un denominat *terror a l'infinit*, el qual pot ser apreciat en les famoses paradoxes de Zenó d'Elea.

Una de les més conegudes és la paradoxa d'Aquil·les i la tortuga, on el temps i l'espai són infinitament divisibles. És per això mateix que Aquil·les, el més ràpid dels homes, no podrà guanyar mai al més lent dels animals, la tortuga, si s'hi dóna un avantatge inicial a la cursa. I és que, mentre Aquil·les recorre el camí que la tortuga porta degut a l'esmentat avantatge inicial, la tortuga haurà recorregut una altra part encara més petita. Quan Aquil·les hagi arribat a recórrer aquesta última porció de camí, la tortuga haurà avançat una altra porció més petita, i així successivament. Així doncs la tortuga sempre es veurà avantatjosa respecte a l'heroi en espais infinitament petits, de manera que Aquil·les no podrà atrapar-la mai.

Les paradoxes de Zenó eren com misteris indesxifrables basats en contradiccions per als matemàtics de l'època, i és per aquest motiu que van considerar que l'única manera d'evitar les dificultats que suposava l'infinit era desterrar-lo

de la mateixa ciència exacta. La percepció d'Aristòtil es va imposar prop de 2000 anys, doncs a l'Edat Mitjana no va haver progrés en relació a l'infinit matemàtic.

Galileu tracta, però, la temàtica de l'infinit en la seva obra *Discorsi e dimostrazioni matematiche intorno a due nuove scienze*. En oposició al concepte d'infinit d'Aristòtil, qui el concebia com a un procés sense final, Galileu l'introdueix com a acabat. De la mateixa manera, considera que els infinits són incomparables; és a dir, que no es pot establir si un és major, menor o igual a un altre infinit, així com tampoc es pot comparar amb res finit. Per a Galileu les dificultats en aquest tipus de problemes eren degudes al tractar amb els infinits amb una ment finita com la nostra, tal com Louis Couturat va esmentar segles després afirmant la impossibilitat de deduir l'existència de l'infinit a partir de la nostra pròpia experiència.

Al segle XVII, el desenvolupament del càlcul infinitesimal va provocar un avenç de gran importància en relació a l'infinit matemàtic. Es considera que Newton i Leibniz en van ser els pioners d'aquest tipus de càlcul, i és que van ser ells qui, paral·lelament, van sintetitzar els conceptes de derivada i integral, van desenvolupar les eines que permeten manipular-los, van demostrar que són càlculs inversos i, finalment, van establir la manera d'utilitzar-los per resoldre de manera unificada un enorme catàleg de

problemes que fins aleshores s'havien estat estudiant cas a cas. Així doncs, el càlcul infinitesimal converteix en simples exercicis que un estudiant de Batxillerat podria resoldre problemes que, fins aleshores, per a la seva complexitat van requerir de genis com ara Arquímedes, Galileu, Fermat o Pascal.

Tanmateix, la idea d'infinít no s'havia pogut expressar més que referint a una quantitat incommensurable fins que, al segle XIX, Georg Cantor amb la seva Teoria de Conjunts va aconseguir formalitzar l'infinít i va descobrir que hi ha infinits de diverses mides, fet que va suposar una autèntica revolució en el món matemàtic. Malgrat tot, la seva teoria va ésser rebuda amb escepticisme per tractar conceptes poc intuïtius, i no va ser fins anys després de la seva mort que se li va atribuir el vertader mèrit al seu descobriment.

El matemàtic David Hilbert va descriure quatre de les paradoxes trobades per Georg Cantor per mitjà d'una metàfora basada en un hotel d'habitacions infinites, conegut popularment com a l'Hotel Infinit de Hilbert. Imaginem que una nit de tempesta arriba a l'hotel del senyor Hilbert un viatger amb intenció d'allotjar-s'hi, però que es troba amb un cartell a la porta que enuncia que està aquest es troba complet. De totes maneres, decideix entrar i veure si hi ha alguna possibilitat de passar la nit aixoplugat. Hilbert, ràpidament, troba una solució: demana

al client de l'habitació 1 que es canviï a la 2, al de la 2 que passi a la 3, i així successivament. Quan tots els passatgers s'han mogut d'habitació, la primera queda disponible per al nouvingut. Però, què passaria si a l'hotel, ja complet, arribessin infinits hostes més? Hilbert explicava que un dia, estant el seu hotel ple amb hostes infinits, va arribar el representant d'una agència de viatges amb un problema. Tenia un grup d'infinits turistes que necessitaven allotjar-se aquella nit a l'hotel. No podia utilitzar el mateix recurs que abans, ja que els hostes mai no haguessin acabat de recórrer els passadissos infinitament llargs de l'hotel per arribar a les noves habitacions. Tanmateix, va poder resoldre el problema. Simplement, va demanar a tots els hostes que es mudessin a l'habitació corresponent al resultat de multiplicar per 2 el número de la seva habitació actual. D'aquesta manera tots els hostes es van mudar a una habitació parell, i les infinites habitacions senars van quedar lliures. Així, els infinits turistes es van poder allotjar sense cap mena de problema. Si ho plantejem d'aquesta manera, sembla que l'hotel mai no es pot omplir, però imaginem per un moment que a l'Hotel Infinit arriben infinits autobusos amb infinits passatgers cadascun. Podríem realment allotjar-los en un hotel que «únicament» té infinites habitacions? El problema exigia enginy per part de Hilbert, però aquest, acomodant-se les ulleres, es va acostar amb determinació a l'intercomunicador i va demanar que tots els hostes que es trobessin en una habitació el nombre de la qual fos primer, o alguna

potència d'aquests, que calculessin el resultat d'elevat el número 2 a la potència corresponent al nombre de la seva habitació i que es canviessin a la resultant. Tot i resultar una mica controvertit, tots els implicats en el desplaçament van arribar a la seva habitació sense problema. Així doncs, Hilbert va assignar a cadascun dels autobusos un nombre primer diferent d'1 i a cadascun dels turistes un nombre imparell. D'aquesta manera, considerant que hi ha una quantitat infinita de nombres primers, i un nombre infinit d'imparells, es va aconseguir allotjar un nombre infinit d'infinits hostes dins d'un hotel que «només» té un nombre infinit d'habitacions.

El cas de l'Hotel Infinit de Hilbert podria induir a pensar que és impossible que hi hagi un infinit més gran que un altre, però aquest no és el cas, ja que va ser Cantor qui va descobrir que els conjunts infinits no tenen la mateixa mida. I és que el conjunt dels racionals és numerable, és a dir, de la mateixa mida que el conjunt dels naturals, mentre que el dels reals no ho és. Hi ha, per tant, diversos infinits, més grans els uns que els altres. Entre aquests infinits, fins i tot n'hi ha de tan grans que no tenen correspondència al món real, i és precisament això el que fa que els infinitiesimals requereixin d'un nivell d'abstracció del qual la nostra ment sovint no disposa.

Als segles XIX i XX la conformació de les geometries no euclidianes van acabar d'introduir l'infinit no només en el món matemàtic i filosòfic, però un factor de vital importància i consideració en ciències com la física, fet que ens ha permès entendre en els darrers anys d'una manera més completa l'univers en el qual vivim, sovint imprevisible.

En temps de Kant hi havia dues teories que representaven la totalitat de la ciència i que van constituir els seus referents fonamentals: la mecànica de Newton i la geometria d'Euclides. La primera era encara una novetat en ple procés de desenvolupament, però la geometria euclidiana tenia més de dos mil·lennis de vigència i es trobava representant la mateixa essència de la racionalitat. Thomas Hobbes va arribar a dir que “la geometria d'Euclides és l'única ciència que Déu li ha concedit a l'home”. Fins i tot la pròpia teoria de Newton estava suportada a l'antiga geometria del geni grec.

Possiblement Immanuel Kant no va conèixer mai Gerolamo Saccheri, un jesuïta italià que va inventar, sense saber-ho, una geometria diferent de la d'Euclides. Pocs anys després de la mort de Newton, quan Kant era només un nen de nou anys, Saccheri arribava al final de la seva vida publicant a Milà un llibre sorprenent: *Euclides ab Omni*

Naevo Vindicatus, que traduït significa: Euclides lliure de tot defecte.

Com bé indica el títol, l'objectiu de Saccheri era tot el contrari del que va aconseguir; és a dir, es va proposar enfortir la geometria euclidiana tractant de reduir a l'absurd les possibilitats de desenvolupaments geomètrics alternatius. I efectivament els seus resultats van ser tan estranys que fins i tot ell mateix els va considerar absurds. Tanmateix, avui podem dir que, des del punt de vista lògic i matemàtic, els teoremes desenvolupats per Saccheri no són absurds, per més que semblin força antiintuïtius. I és que, realment, són perfectament consistents, mancats de contradicció i, per tant, legítims teoremes matemàtics vàlids.

El camí establert per l'italià partia de negar el famós cinquè postulat euclidià, el qual sosté que per un punt exterior a una recta només es pot traçar una única recta paral·lela.

Aquest cinquè postulat, a diferència dels altres establerts per Euclides, no semblava tan evident ni tampoc podia ser demostrat o derivat a partir d'altres, fet que resultava ser una font d'inquietud en els matemàtics, i fins i tot el mateix Euclides era conscient d'aquest punt feble degut a les contradiccions que en sorgien arrel d'aquest.

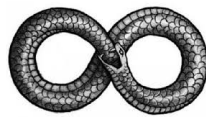
Tot i així, degut al prestigi mil·lenari del geni grec i a l'arrelament profund de la seva geometria en la ment de tant matemàtics com no matemàtics, van haver de passar més de cent anys per a què algú donés el següent pas en la constitució d'una nova geometria.

A aquesta geometria se la coneix avui en dia com a hiperbòlica o geometria de Bolyai-Lobatchevski en honor als seus pioners. Tot i així, la geometria no euclidiana no va ser àmpliament reconeguda sinó després dels treballs de Georg Friedrich Bernhard Riemann. I és que, mentre a la geometria euclidiana només hi ha una recta entre dos punts, a la riemanniana n'hi pot haver més d'una i fins i tot infinites, així que també resulta possible que dues línies rectes tanquin una àrea, contra tot pronòstic.

Finalment, a finals del segle XIX, Beltrami i l'alemany Felix Klein van aconseguir demostrar definitivament la consistència de les noves geometries, les quals serien posteriorment utilitzades al segle XX per científics com Albert Einstein amb la seva Teoria de la Relativitat.

El que va començar amb Euclides contemplant el cel nocturn ha acabat suposant la clau per a l'enteniment d'allò que ens envolta d'una manera que, segurament, no sempre va d'acord amb el que ens diu la nostra intuïció. Però, què és la intuïció en comparació amb la immensitat

d'allò que ens envolta? Què és la intuïció davant la infinitat de la essència? Durant tots aquests anys d'història no només s'ha demostrat l'existència de l'infinit, sinó també la importància de mirar més enllà dels nostres horitzons, de perdre'ns en la negror per a trobar la lluentor dels orbes. Perquè, aquesta nit, Atenea està desperta, les òlibes són despertes, i és hora de que puguem obrir als ulls i adonar-nos que el que de veritat és infinit són les possibilitats d'allò que volem assolir, allò que nosaltres volem ser: allò que, molt possiblement, ja som.

La Wille zur Macht (la voluntat de poder) — Ariadna Garrido Pajuelo

“Vols un nom per a aquest món? Una solució per a tots els seus enigmes? Una llum també per a vosaltres, els homes més amables, els més forts, els més intrèpids, els més de mitjanit? —Aquest món és la voluntat de poder — i res més! I vosaltres mateixos sou també aquesta voluntat de poder, i res més!”.

La voluntat de poder és un concepte clau en la filosofia del filòsof alemany del segle XIX Friedrich Nietzsche que pot ser estudiat com a principi psicològic o bé com a principi biològic o metafísic. Aquest concepte s'entén com a força irracional trobada en tots els individus i és canalitzable envers diverses finalitats. Tot i que Nietzsche va contemplar escriure un llibre titulat *La voluntat de poder*, mai no va arribar a publicar-lo. Va ser després de la seva mort que la seva germana Elizabeth va publicar una col·lecció de les seves notes inèdites.

Quan era jove, Nietzsche es va sentir atret per la filosofia del llibre *El món com a voluntat i representació* d'Arthur Schopenhauer i, a partir d'aquesta obra, va desenvolupar el seu pensament i filosofia. Els dos filòsofs van analitzar el

món. Les seves anàlisis partien d'una gran disconformitat, l'exigència de la necessitat d'un canvi.

Schopenhauer va mostrar una visió pessimista de la vida, ja que la única solució que va trobar davant de la disconformitat va ser la de la renúncia a la voluntat, tot centrant la seva filosofia en el patiment que suposa la vida i la voluntat de viure. El patiment per allò que un no té i l'avorrient per haver aconseguit allò que es volia. Aquest desig insatisfet crea un cicle infinit de disconformitat. Per tal de sortir d'aquest cicle d'insatisfaccions, l'home ha de negar els desitjos. Aquesta manera de pensar va portar Schopenhauer a l'aïllament i al rebuig dels altres.

Nietzsche va desenvolupar la seva filosofia a partir d'aquestes idees de Schopenhauer, però amb una visió més positiva. Schopenhauer, a més, plantejava el concepte de voluntat de viure. Aquesta, afirma que els humans (éssers vius) es troben motivats per la sustentació i desenvolupament de la seva pròpia vida. Nietzsche plantejava la voluntat de poder en la que les coses vivents no només es troben motivades per una mera necessitat, sinó que en realitat tenen una gran necessitat de exercir i utilitzar el poder per a créixer i expandir la seva fortalesa i possiblement per a sotmetre altres voluntats en el procés. El filòsof veia la voluntat de viure com a secundària de la voluntat de poder, la primària, i com a millorament o afirmació de la vida.

Segons Nietzsche, la voluntat de poder no és bona ni dolenta, sinó que és un impuls bàsic que tothom té al seu interior i que es pot expressar de diverses maneres. Cadascú, segons els seus gustos i ambicions, l'utilitzarà de diferent manera. Dins de l'espècie de l'ésser humà, trobem individus forts que imposen, amb confiança, els seus valors al món. Aquests valors, imposats a les persones, són fruit de la creació de taules de valors i serveixen per jutjar el món segons elles. Aquests individus forts i les taules de valors, són clars exemples de la voluntat de poder. Per altra banda, trobem els individus febles, aquests, intenten imposar els seus valors d'una manera més astuta i indirecta. Aquesta voluntat de poder dels individus febles, pot causar que els individus forts es sentin culpables en certs aspectes com del seu egoisme, orgull...

Finalment, trobem una altra forma de voluntat de poder exercida individualment tant per individus febles, com per individus forts, l'autosuperació, que consisteix en l'autodomini i l'autotransformació basada en el principi de què el jo real no es troba en l'interior, sinó que es troba molt per sobre d'un mateix.

A nivell psicològic, es podria entendre la voluntat de poder mitjançant l'explicació d'aquell comportament humà que desitja la dominació o domini sobre els altres, un mateix, o bé sobre l'entorn. Quan exercim un poder sobre altres

persones, estem tant beneficiant-les com perjudicant-les. Fem sentir el nostre poder d'una manera més crua quan fem mal a els altres individus. Aquesta manera d'exercir el nostre poder pot resultar perillosa ja que pot portar als altres individus, els afectats, a tenir set de venjança. En canvi, si utilitzem el nostre poder per tal de que crear un deute, a favor propi, amb una altra persona, li provoquem que vegi certes avantatges d'estar al nostre costat. Per tant, amb aquesta segona aplicació del nostre poder, l'aplicació de bondat, és una manera positiva d'exercir la nostra voluntat de poder.

A nivell biològic o metafísic, la voluntat de poder és un principi que va més enllà de les motivacions psicològiques dels éssers humans, per molt profundes que siguin aquestes motivacions. Nietzsche afirmava que el concepte de voluntat de poder és un concepte aplicable a tot el cosmos ja que veu el món com un monstre d'energia, sense principi i sense final. El seu món dionisiac de l'eternament autocreador, eternament autodestructiu.

Finalment, a nivell biològic, podem aplicar aquest principi de voluntat de poder, per exemple, quan en la natura un peix és menjat per un de més gran. Aquest peix gran, demostra el domini del seu entorn, la seva voluntat de poder, assimilant una part del medi en si mateix, el peix més petit.

Per tant, segons Nietzsche, la voluntat de poder és una força que tot individu té però que es pot expressar de diverses maneres segons la finalitat en la que una persona utilitza el seu domini sobre els altres, una mateixa o sobre l'entorn.

Tots els éssers humans tenim un poder, una força que molts cops no ens adonem que tenim. A nivell personal, anomenaria aquesta voluntat de poder, força de voluntat ja que depèn de la nostra iniciativa i ganes de fer alguna cosa que ens obliguem a nosaltres mateixos, dobleguem la nostra voluntat, per tal d'aconseguir allò que ens proposem. Respecte al nostre poder sobre els altres, hem de ser molt conscients de que volem aconseguir i com. Hem de prendre moltes precaucions ja que per a tenir poder sobre una persona o persones, a la nostra voluntat, hem de prèviament, realitzar un estudi psicològic de la víctima. Un cop analitzada la víctima, hem de fer un treball personal per tal de no doblegar-nos i ser fidels als nostres objectius sigui com sigui el camí que ens trobem per aconseguir-lo. Per tant, la psicologia té un paper molt important, que s'ha de tenir en compte a l'hora d'exercir la teva voluntat de poder. Com Nietzsche, estic d'acord en què tots tenim aquesta voluntat de poder, però cadascú l'aplicarà d'una manera diferent segons quin sigui l'objectiu i el treball personal que s'hagi fet individualment per aconseguir-lo.

Actualment, vivim en una societat de pensament dèbil. Una societat formada per ments dèbils està governada per un conjunt d'individus de ment forta, els quals dobleguen la societat a la seva voluntat. El terme de ment forta va ser explicat per Nietzsche i actualment correspon amb les figures de líders mundials, els qual porten el món com ells volen.

Per altra banda, les ments dèbils són aquells que es conformen i no tenen poder i que, per tant, són els que no són capaços de produir canvis.

Nietzsche i la filosofia del dret: Rudolf von Ihering — *Laia Casafont* *Corominas*

Rudolf von Ihering (1818-1892) va ser un il·lustre jurista alemany, i un dels millors filòsofs del dret que hi va haver a Europa i en la història jurídica continental, que va inspirar diverses generacions futures.

Ihering afirmava que el dret és fruit de la societat. Per dir-ho d'una altra manera, es referia a què el fenomen social dona lloc a la producció de conjunts normatius jurídics. A més, s'ha de tenir en compte que no entenia el dret com una evolució històrica, sinó com un producte que la societat elabora per resoldre els conflictes que puguin haver entre els individus que la formen. D'altra banda desvincula de la teoria de l'evolució segons la voluntat del poble, o *Volksgeist*, tot negant la indiferència o quietud a què consegüentment portaven les tesis de Savigny.

Tenint en compte això, podem observar que Ihering va veure el dret com a resultat de la relació que hi ha entre els individus d'una societat que està sotmesa al canvi, per la

contínua lluita dels individus, que hi ha en aquesta, per defensar els seus interessos i eliminar les injustícies relacionades amb el dret conjunt.

Davant la concepció del dret com a producte de l'evolució històrica d'un poble, Ihering va establir un element individualista actiu, pel qual no és la voluntat del poble (*Volksgeist*), sinó la voluntat dels individus que lluiten, allò que fa canviar i evolucionar el dret.

Von Ihering va desenvolupar una teoria de l'interès, contraposant-se a la teoria voluntarista que proposaven Savigny i Windscheid (massa abstracta des del punt de vista de Ihering), que plantejava una nova concepció del dret subjectiu (la facultat que té un subjecte per executar determinada conducta o abstenir-se'n, o per a exigir a un altre subjecte el compliment del seu deure). Això és perquè era un element fonamental que despertava un interès que motivava a atorgar tutela i protecció.

Cal destacar també que en els seus plantejaments mostrava al dret com a una idea que per una banda té com objectiu aconseguir la pau social, i de l'altra lluitar contra allò que la pertorba. Per tant s'encarrega de dictar normes que s'encarregaria de dictar normes que regulessin les relacions dins d'una societat i alhora lluitar contra l'injust jurídic. De totes maneres ell creia que primer venia la lluita i després

el dret i va dir “tot dret al món va haver de ser adquirit mitjançant la lluita”.

Continuant amb la seva concepció del dret com a lluita constant de l'individu, va arribar a parlar d'ella com a un deure ètic i propi de cadascú, per tant va enllaçar el camp normatiu jurídic i el moral. A més, Ihering va plantejar una sèrie de trets en els que les persones tenen un deure ètic de combatre la injustícia, entenent la culpa com al que l'individu ha de respondre davant la societat i de si mateix. Arran d'això, molts autors creien que la clau del raonament de Ihering era més aviat moral i no jurídica.

Un cop tenim tots aquests conceptes clars, hem d'introduir el personatge de Nietzsche que ha sigut considerat un dels filòsofs occidentals més importants de la història. Nietzsche defensava que el dret l'imposaven els més forts (tant biològicament com culturalment). Ell era despectiu amb la plebs, amb els compassius, amb els pietosos i amb els febles, i justificava allò que els homes grans feien. Els reconeixia la grandesa d'esperit, la voluntat de vida i la tenacitat. En aquesta perspectiva es troben afirmacions com: “Com si l'esclavatge fos un contraargument i no, més aviat, una condició de tota cultura superior, de tota elevació de la cultura.” Nietzsche deia que era absurd exigir-li a l'home superior que no busqués sobreposar-se.

Aquestes afirmacions de Nietzsche són les que porten Johan Fischl, que prologa l'edició de l'editorial mexicana Porrúa de *La genealogia de la moral*, a afirmar que en Nietzsche hi ha rastres del darwinisme, és a dir, la noció de la lluita per l'existència i la selecció natural on només sobreviuen els més forts.

Per tant, tenint en compte tota aquesta informació, es pot entendre el motiu pel qual Nietzsche esmenta, en el seu llibre *La genealogia de la moral*, una obra de Ihering: *La finalitat en el dret*. Tots dos filòsofs relacionen el dret amb la força o lluita de la societat per arribar al poder, i per tant, combatre les injustícies o ajustar-se als interessos de cada individu. Ho reflecteixen mitjançant la referència a la selecció natural i en la supervivència dels més forts.

La salut i l'alimentació de Friedrich Nietzsche — *Anna Ferran* *Perarnau*

Si analitzem la història de la filosofia, podem comprovar que poc sovint s'ha donat importància a la salut i l'alimentació dels filòsofs. De fet, en el cas de Nietzsche, això va tenir un pes determinant en la seva vida on finalment va acabar en un psiquiàtric. Estava Nietzsche realment boig?

Des dels orígens el filòsof Friederich Nietzsche ha hagut de lluitar contra la malaltia: cefalees violentes acompanyades de nàusees i vòmits, que l'incapacitaven i li produïen ceguera temporal, crisis maníaco-depressives els quals l'acompanyaran sempre, i l'obligaran a romandre en la cerca de la salut. I com pretenia curar-se de tot això? Doncs, afrontant la malaltia com a obstacle de la voluntat (on en aquest sentit, la malaltia és allò que s'ha de combatre per tal d'assolir una nova salut). Per tant, pren la malaltia com a problema que cal solucionar i no pas com a solució.

Per tal d'autocurar-se, Nietzsche, va prendre la decisió d'imposar-se a dietes i llargues caminades i d'aquesta manera veurà la idea de dietètica com a moment d'edificació d'un mateix. En aquest sentit, la dieta de Nietzsche constitueix una ciència de la mesura: sense carències però, sobretot, sense excedir-se. Així mateix, estableix un equilibri entre lo necessari i lo saludable. Seguidament, a la idea d'alimentació hi inclou el nostre comportament; per tant, l'alimentació determina la nostra conducta

Així doncs, en la filosofia de Nietzsche hi trobem un intent de construir-se a si mateix i consegüentment l'individu ha de lidiar amb la qüestió de l'alimentació, un estil de vida perfeccionada que recompensi la bona salut. No tan sols es tracta de fer ús d'una alimentació variada i nutricional, sinó també les maneres i els mètodes de preparar i ingerir aliments són símbols culturals que reflecteixen les nostres creences

Aquest filòsof va patir un fort deteriorament de la seva salut durant el tram final de la seva vida. En aquest moment, va escriure *La gaia ciència*, un qüestionament sobre els patiments del cos en la nostra manera de veure el món.

Al final, després de fer grans esforços per superar els obstacles de les seves patologies, Nietzsche, va acabar perdent per complet les seves capacitats cognitives i el llenguatge fins a acabar mut i sense reconèixer els seus propis amics. Probablement, si hagués viscut en altres circumstàncies i en un entorn diferent, no hagués arribat a aquest extrem.

Nietzsche i el budisme — *Olau Vega Vilardell*

L'interès de Nietzsche per la filosofia oriental i, especialment, pel budisme, té el seu origen en l'herència deixada per Schopenhauer (considerat com el seu mestre per ell mateix), i per la lectura de diverses obres especialitzades, entre les quals figura Buda. En gairebé totes les obres de Nietzsche hi ha referències als Vedes i al budisme, amb una fondària i un poder de síntesi sorprenent i diferencial. Nietzsche reconeix en el budisme un símptoma de decadència i de nihilisme (doctrina filosòfica que nega radicalment la possibilitat del coneixement), encara que fa una enumeració de les virtuts d'aquest. Com el budisme es va originar després d'un gran moviment filosòfic, el concepte de "Déu" havia estat eliminat. Nietzsche pensa que el budisme és una religió tardana, per a l'acabament i el cansament de les civilitzacions, i el defineix al budisme com una religió per a homes tardans, per a races que han esdevingut bondadoses, manses, superespirituals, que amb massa facilitat senten dolor.

En Nietzsche el budisme l'acostava a la seva pròpia manera de vida: la vida a l'aire lliure contra la depressió, la moderació i la selecció en els menjars, la no utilització de l'alcohol, el clima suau, la liberalitat dels costums i l'absència completa de militarisme. "Per què escric llibres tan bons?" és el text del seu llibre *Ecce homo* on trobem una explicació en la qual Nietzsche reconeix al budisme i proposa abandonar i rebutjar el ressentiment i la venjança. Al mateix temps, creu que el pensament ha de dotar-se d'una manca d'ego (jo) o que aquest no ha de ser perdurable. Aquest pensament el podem relacionar directament amb el *anātman*, (terme utilitzat en el budisme per referir-se a la manca d'ego). Nietzsche va resumir en una sola frase tota la doctrina moral que va ensenyar Buda: "No es posa fi a l'enemistat amb l'enemistat sinó amb l'amistat". D'això tracta el fonament moral del budisme, redactat en el *Dhammapada* (un dels textos més apreciats pels budistes): "No feu el mal, feu el bé; mantingueu pura la vostra ment", doctrina ressaltada per l'ensenyament de Buda.

Buda ens ensenya que un mateix és qui ha de tenir cura d'un mateix i treballar per a la salvació pròpia. "Si jo no ho faig, no puc esperar que em salvin els altres". Per tant, l'individu és l'únic responsable de les seves accions. Buda mai va invocar a un altre salvador, ni tan sols ell mateix es va presentar com a tal. Aquesta filosofia la podem veure aplicada en la del filòsof alemany.

El que no li perdona Nietzsche al budisme és la seva concepció de la compassió. Per als budistes, la saviesa i la compassió no són més que una i és aquesta compassió la que persuadeix als budistes a lliurar-se al nirvana (en el qual l'ànima es fonrà amb la divinitat i és, per tant, una fusió de l'ànima amb la divinitat). Quan s'arriba al nirvana, deixes enrere el *samsara* (que és el cicle de naixement, mort i renaixement). Per tant, en el Budisme, el nirvana representa la llibertat dels lligams i consciència individual i l'assoliment de tranquil·litat i puresa. Aquesta associació entre saviesa i compassió, es reflecteix clarament en la figura paradigmàtica del *bodhisattva*. (Recordem que el *bodhisattva* és aquella persona que ha arribat a la il·luminació, qui estant a les portes del nirvana, aviat al cessament de tot dolor, enuncia a aquest efecte egoista i "torna" per a indicar el camí a tots els altres éssers vivents).

En canvi, Nietzsche veu la compassió com a negadora de la vida i no es compatible amb l'elevació dels sentiments vitals ni la intel·ligència perquè també és contagiós i imprevisible.

En definitiva, podem concloure que el pensament nietzschian i el budisme comparteixen el propòsit de viure el moment present gràcies a la transmutació dels valors i

l'alliberament del patiment. Al mateix temps, es distancien en aspectes concrets que s'inspeccionen amb l'equiparació dels termes esmentats prèviament. El contrast d'aquestes concepcions s'associa a la contemplació del dolor com a font de plaer en Nietzsche i d'acceptació en el budisme, la fi del qual és la felicitat i la plenitud de l'ésser humà. L'aportació fonamental de tots dos enfocaments no renúncia a una forma de vida basada en l'acceptació d'un mateix, on prima el vitalisme nietzschian o la pau interior del budisme. L'aspecte definitiu que es torna a remarcar és l'estat que s'aconsegueix per mitjà de les propostes nietzschianes i dels ensenyaments budistes enfocant-se en l'aquí i l'ara.

La ‘transvaloració de tots els valors’ de Friedrich Nietzsche —

Aina Tovar Puig

Abans de començar, trobo necessari expressar el que significa per a mi la paraula “valor”, tot i que podem trobar varies definicions en el diccionari, per a mi els valors són un conjunt de normes personals i/o qualitats que segueixen i tenen els éssers humans que els fa conèixer què està bé i què està malament.

Nietzsche ens parla dels valors i analitza els diferents valors segons els tipus d’home. Busca quins són els valors més adequats i es dona compte de que si es giren, tots poden ser bons i dolents, cada persona té uns valors o uns altres que el fan ser qui és i prendre les decisions que pren. És així com Nietzsche comença a parlar de la *transvaloració de tots els valors*. Ell creia que s’havien de substituir els valors que ja eren antics, tradicionals, per uns altres de nous que toquessin més l’actualitat i noves formes de viure. Deia que allò immutable s’havia donat per damunt d’allò que canvia.

En analitzar les morals, es dona compte que són productes del poder i ho relaciona amb la voluntat de poder: moral de senyors i moral d'esclaus. Nietzsche creia que hi havia dos tipus de morals: la moral de senyors i la moral d'esclaus, que han donat un significat diferent a la moral. Els senyors menyspreen tot allò que és obra de la covardia, la por, la compassió, la feblesa i allò que disminueix l'impuls vital. Veuen com a bo tot allò que és superior i altiu, fort i dominador. La seva moral es basa en la fe en ells mateixos.

Per altra banda, la moral d'esclaus neix de l'oprimit i feble i discrimina la moral, valors i característiques dels nobles. Per a ells, allò bo són les qualitats dels dèbils (compassió, feblesa, servicialitat...). Inventen una moral que faci més amena la situació dels esclaus. Diuen que l'obediència és bona i l'orgull dolent.

La crítica de Nietzsche de la moral tradicional es pot relacionar amb la *dialèctica de l'amo i la de l'esclau* de Hegel i amb la descripció de la dinàmica que això genera. Aquesta dinàmica ha de ser coneguda pels "esperits lliures" per tal de guiar la humanitat a la seva superació. La moral deixa de ser una cosa tancada per a ser vista com una dinàmica de morals juxtaposades i reconegudes en la dinàmica dels llenguatges morals.

Nietzsche ens diu que la diferencia entre el bé i el mal ha sigut sempre descriptiva, una referencia amoral per aquells que eren privilegiats en contra dels que eren inferiors. El contrast entre bo i dolent sorgeix quan els esclaus s'hi tornen convertint els atributs de la supremacia en vicis. Si els bons eren poderosos es deia que els submisos heretarien la Terra. L'orgull es va tornar pecat, la caritat, humilitat, feblesa i obediència van reemplaçar a la competència, l'orgull i l'autonomia.

La insistència en l'absolutesa és essencial tant per l'ètica religiosa com per la filosofia i va ser clau pel triomf de la moral d'esclaus, amb la presumpció de ser l'única moral verdadera. Els valors tenen una història pròpia. En primer lloc, s'instauren els valors; seguidament, la destitució dels valors i, finalment, s'assoleix la transvaloració de tots els valors.

Nietzsche va dir que per a referir-se a la necessitat de canviar els falsos valors (transvalorar) que han dominat tota la cultura occidental des del moment en què la filosofia socràtica, prosseguida pel platonisme, va posar la vida, el terrenal, l'immanent i l'esdevenir en funció de la mort, el suprasensible, el transcendent i l'ésser etern. Des d'aquest moment es va trencar l'equilibri entre els aspectes apol·lins i dionisiacs que havien forjat les primitives bases de la cultura grega, i es van invertir els valors. En la seva

Genealogia de la moral, per exemple, Nietzsche aplica el seu mètode genealògic a l'estudi de l'origen d'aquesta inversió, i assenyala com les nocions de "bo" o de "noble" es van invertir. Aquesta inversió va arribar a la seva culminació amb el triomf del cristianisme (platonisme popular, l'anomena Nietzsche), que va engendrar una moral de ressentiment contra tot el vital, una moral d'esclaus i febles, una moral de renúncia que posa tota la vida en funció d'un fals transmón. Els sacerdots, pastors d'un ramat d'esclaus són els prototips d'aquesta inversió.

Aquest procés d'inversió iniciat a partir de Sòcrates engendra el nihilisme: negació de la veritat. Però la culminació d'aquest procés és la mort de Déu efectuada a partir de la Il·lustració. Aquesta situació engendra, d'una banda, l'aparició d'una moral del pitjor tarannà, que té en l'"últim home" al seu màxim representant: aquell "pugó inextingible" que és el més menyspreable. Però, d'altra banda, engendra també la possibilitat de l'aparició de la superació de l'home amb l'adveniment del superhome. El desemmascarament dels falsos valors és l'aspecte positiu del nihilisme, i el superhome, veritable detentador d'una moral de senyors, permet la transvaloració de tots els valors.

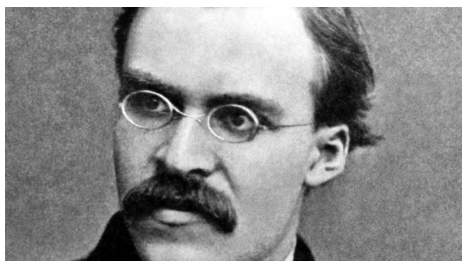
Jo entenc del que va dir Nietzsche sobre la transvaloració dels valors que els valors i la moral són descriptius, per a

algunes persones hi haurà unes coses que són bones i per altres les mateixes coses seran dolentes. Nietzsche ens explica que si es giren els valors, el que era bo passarà a ser dolent i el que era dolent passarà a ser bo. Jo entenc que no hi ha ni valors ni morals correctes ni incorrectes, tots els valors són bons sempre i quan es justifiquin, no hi ha una moral mundial. Els valors són diferents per a cada època, país i situació mundial que ens trobem. Sempre es pot trobar una justificació per a que allò que pot semblar de bones a primeres “dolent” passi a ser “bo”.

Fa uns anys, i en alguns països encara ara, el fet d'avortar no era moralment correcte, es veia com un assassinat, avui en dia hi ha molts països que després de recerca i investigació han aprovat l'avortament i ja no es veu com una cosa moralment dolenta.

Per tant, podem extreure que no existeix una moral mundial, sinó que cadascú té la seva i no es pot jutjar de bona o dolenta, ja que es tracta d'una cosa relativa la qual cadascú li dona el seu punt de vista. Segons els interessos personals, del país o de la època les morals i els valors poden canviar i invertir-se. I tot això té una raó, el poder, segons qui té el poder pot manar sobre dels altres i per tant implantar allò que més li interessa, per tant pot canviar la moral i els valors de les persones totalment. Els valors van al costat de la història ja que han evolucionat i

canviat juntament amb aquesta, quan passava algun fet que canvia el poder o punt de vista de les persones, també canviaven els valors i la moral.

Alexander Dugin: el cap pensant darrere la invasió d'Ucraïna — *Adrià Guilera Bernabé*

Ucraïna i Rússia. Rússia i Ucraïna. El tema que ha destronat la covid en popularitat. Cents d'innocents morint cada dia i milers d'altres intentant fugir del desastre; tot pel benefici i els interessos dels de dalt, els quals contempen la guerra des de la seva perspectiva privilegiada.

Què hi ha darrere de les decisions de persones com Putin, un president capaç de sacrificar el benestar de la seva nació i matar centenars de persones d'una altra? La realitat és que darrere de les decisions de Putin, tot i ser ell qui té l'última paraula, hi ha diversos filòsofs i geopolítics en els quals s'inspira per executar les seves accions. Un d'aquests filòsofs és Alexander Dugin.

Alexander Dugin, nascut a Rússia i fill de pares militars, es va veure atret des de jove per ideologies nazis, comunistes i ocultistes, formant la base de la seva ideologia actual. Dugin, és graduat en filosofia i doctorat en sociologia i

ciències polítiques, i ha escrit múltiples llibres sobre política, filosofia i crítica al liberalisme.

Partint d'aquesta base ideològica, el filòsof defensa una postura feixista, amb caràcter antiliberalista i busca convertir Rússia en un gran imperi, sota la seva quarta teoria política. Cal remarcar el punt sobre l'antiliberalisme per a poder entendre els seus arguments, ja que ell mateix l'igualava a sistemes polítics com el feixisme i el comunisme. Amb paraules textuais seves: “El terme liberalisme s'hauria d'equiparar amb els termes feixisme i comunisme”.

Una de les seves obres més destacades és *La quarta teoria política* en la qual defensa una nova forma política que substitueixi el liberalisme, el comunisme i el feixisme, el populisme integral. El mateix filòsof descriu la seva obra com “el nom d'un avenç i un nou començament”.

Un dels punts que crítica més dins de la seva quarta teoria política és el gran poder dels Estats Units i la unipolaritat del món amb aquest. Diu de forma literal en aquest: “Els EUA tenen interès a afirmar el seu domini estratègic, econòmic i polític; a reforçar el seu control sobre altres actors globals i a debilitar-los; en la dessobiranització gradual o accelerada dels que ara són estats més o menys independents; i en la promoció de valors suposadament

‘universals’ que reflecteixen els valors del món occidental, és a dir, la democràcia liberal, el parlamentarisme, el lliure mercat, els drets humans, etc.” (*La quarta teoria política*, pàg. 74). “Quan només hi ha un poder que decideix qui té raó i qui no, i qui ha de ser castigat i qui no, tenim una forma de dictadura global. Això no és acceptable. Per tant, hem de lluitar contra això. Si algú ens priva de la nostra llibertat, hem de reaccionar. I reaccionarem. L’imperi americà hauria de ser destruït. I en un moment donat, ho serà” (*op. cit.*, pàg. 193).

Dugin deixa ben clar que està en contra de la unipolaritat del món al voltant dels EUA. Descriu aquest fet com una doctrina dels Estats Units sobre els altres països, decidint ell tan sols, com si fos una dictadura, el que està bé o malament, el corrent de pensament i l’estructura política. Ell ho veu com un atac a les llibertats tan individuals i com dels països en si, i que, per tant, s’hauria de lluitar per recuperar-les.

El filòsof veu en “l’Imperi Rus” la solució a aquest problema, per tal d’acabar amb la unipolaritat dels EUA i migrar cap a un món multipolar amb Rússia, Xina i els EUA en un primer pla. Aquest Imperi el descriu com una nació eurasiàtica, des de Portugal fins a la frontera de Rússia i Xina, i tindria com a capital Rússia.

Dugin és avui dia assessor de diversos polítics del partit governant, Rússia Unida, i és considerat com "el Rasputin de Putin". D'aquesta manera podem afirmar que Dugin és un dels caps pensants de Rússia, i que, per tant, les decisions de Putin van freqüentment relacionades amb aquest.

Pel que fa a la guerra entre Rússia i Ucraïna, Dugin ha estat perseguint una invasió d'Ucraïna des de fa anys, i ja el 2014 avisava que aquesta era imminent. Mencionava que l'atac era necessari, ja que Ucraïna ja havia perdut l'oportunitat de construir un país per a dos pobles com va fer Bèlgica anys abans.

Juntament amb aquest motiu, Dugin afegeix que Rússia sap que els EUA s'estan debilitant amb el temps, i més després de la vergonyosa fugida d'Afganistan. És per això que Rússia també està treient profit amb l'objectiu de crear el seu continent eurasiàtic, començant pel país més proper i amb més aliats russos i, d'aquesta manera, acabar amb el control dels Estats Units i els valors liberals.

Per tal d'intentar esbrinar o predir cap a on evolucionarà aquest conflicte a escala mundial, seria interessant no treure-li un ull de sobre a Dugin, ja que pot ser que sigui ell qui marqui el següent moviment de Putin. I si és realment aquest qui està darrere de les decisions que està

prenent Rússia en l'actualitat, la guerra va per a llarg i el més probable és que Rússia no s'aturi fins a arribar al seu objectiu del continent eurasiàtic i la multipolaritat.

Nietzsche i el futur dels oceans —

Maria Duran Xuclà

Els oceans juguen un paper fonamental per la vida a la Terra proporcionant més del 70% de l'oxigen que respirem i més del 97% del subministrament d'aigua. Per tant, es podria afirmar que els oceans son l'ànima de la Terra i la font que fa que tot es mogui i funcioni. Això ja ve des dels primers filòsofs i pensadors grecs, on el filòsof presocràtic Tales de Milet creia que l'origen de tot i el principi de totes les coses que existeixen era l'aigua, l'*arkhé* (ἀρχή). Envers aquestes idees, ens topem amb Nietzsche, que relaciona en la concepció de la naturalesa com un cos, el llaç entre la naturalesa i l'esperit.

La naturalesa representa l'exterior de les coses, com podria ser el mar en si amb la seva bellesa i intuïció, d'altra banda, l'esperit d'aquest, el qual ho fa moure tot, pensat des de la interioritat, la reflexió i la veritat. Basant-nos en lo anterior, podríem dir que poc a poc l'ésser humà està acabant amb l'ànima de la Terra, cosa que provocarà desequilibri i inestabilitat. Aquesta idea estesa en l'Antiga Grècia la qual es basa en que el conjunt de l'univers era un organisme animal. Aquestes idees s'han desenvolupat en la

ciència de l'actualitat amb la teoria Gaia. Aquesta teoria es basa en que la presència de la vida en la Terra fomenta unes condicions adequades pel manteniment de la biosfera, per tant això també inclou a l'ésser humà. Aquí ens qüestionem: si la Terra ens dóna tot allò per a viure i funcionar, per què l'estem conduint cap a aquests extrems?

L'home, com explicaria Nietzsche, hauria de canviar la seva visió envers al món. La Terra no està per a l'explotació humana dels seus recursos, la Terra està per a donar vida i recursos els quals poden ser aprofitats i seguits mitjançant el cicle de la vida, en la qual els éssers vius depenen uns dels altres i en el moment que un d'ells falta tota la cadena tròfica que el segueix es desestabilitza provocant d'aquesta manera la mort d'individus. No en som conscients, però, que l'humà, per molt superior que es cregui degut a ser l'ésser viu dominant dels altres, és el qui al final es quedarà sense res, ja que tan sols sobreviu gràcies a la resta d'éssers vius del planeta sense els quals no n'és res.

L'ésser humà d'avui en dia el podem denominar com a "*après de moi le déluge*" [després de mi el diluvi], ja que, en general som éssers egoistes els quals no van més enllà de si mateixos. A la societat d'avui en dia només preocupa el present i el plaer d'un mateix, com diria Epicur en la seva ètica basada en la busca del plaer, seria un plaer innatural i innecessari, ja que, basa la seva vida en la busca de plaers que el satisfan a ell, però, que acaben degradant en aquest cas la Terra. Un exemple serien aquests creuers monstruosos que veiem navegant per les costes, els quals

són una forma de satisfacció d'aquests plaers innecessaris que té l'home. De què ens serveix voler gaudir dels oceans mitjançant creuers si a la vegada l'estem destrossant? Aquests vaixells són el mitjà de transport més contaminant que existeix deixant anar fins a 541 m³ de residus al mar per un ús totalment absurd. Per tant, ens n'hauríem de plantejar l'existència.

Avui en dia observem de manera constant imatges d'illes de plàstics flotants, milers d'animals marins que moren a causa d'un consum de plàstics, el desglaç dels casquets polars provocant un augment increïble en el nivell del mar, etc. Això, a part de tenir un impacte a la Terra, també el té en l'ésser humà, lo qual ha generat que pobles indígenes hagin hagut d'emigrar degut a les inundacions, els climes extrems i les erosions provocades per aquests alts nivells del mar. A més, la sobrepesca, la matança dels principals depredadors, la contaminació, la migració dels peixos degut als canvis del clima, etc. provoquen l'extinció d'espècies i la pèrdua de la biodiversitat.

Segons Nietzsche, la naturalesa ho és tot, basant-nos amb l'idealisme, que rebutja totes aquelles negacions en contra de la natura. Per tant, si la naturalesa ho és tot i l'atribuïm a un cos amb ànima i matèria, si el mar desapareix, al ser l'ànima de la Terra, la qual és la matèria, deixa d'existir la naturalesa, per tant, ens quedem amb el no res. Arribats a aquest punt, ens hauríem de preguntar qui es el principal responsable de la mort de la naturalesa. Doncs bé: és l'home. Nietzsche explicaria això basant-se en

què el subjecte modern, considerat com a raó pura, és una idea fictícia transformada per obra de la ment humana en la màxima realitat de la modernitat. Per la qual cosa, la naturalesa queda despreciada i minimitzada. Ell considera que l'home ideal que seria apte per a viure en aquest món, i això a l'actualitat ho atribuiríem en l'home que no seria causal d'aquesta problemàtica, és aquell que diu si a la naturalesa i a la vida i que accepta l'*amor fati* i es deixa guiar pel destí. Una de les raons per les quals l'home ha arribat als punts d'acabar amb la pròpia naturalesa és el que Nietzsche denomina com a moral d'esclaus, la qual comporta resignació i conformisme cap a tot allò el que l'envolta. En definitiva, l'ésser humà està acabant amb ell mateix...

Teologia de la mort de Déu — *Alejandro David Sánchez Lastra*

La teologia de la mort de Déu fa referència a una sèrie d'idees de diversos teòlegs i filòsofs que intenten explicar l'augment de la secularitat i l'abandonament de les creences tradicionals en Déu. Ells postulen que Déu ha deixat d'existir o d'alguna manera ha donat aquesta creença. Encara que els teòlegs des de Friedrich Nietzsche han fet servir ocasionalment la frase 'Déu ha mort' per reflectir una creixent incredulitat en Déu, el concepte va saltar a la fama a finals dels anys cinquanta i seixanta.

El tema de la 'mort de Déu' es va fer més explícit en el teologisme del místic William Blake dels segles XVIII i XIX. Blake va intentar desfer-se del dogmatisme del seu cristianisme contemporani i, guiat per una vida de visions vívides, va examinar el corrent fosc, destructiu i apocalíptic de la teologia. En particular, Blake es va negar a veure la crucifixió de Jesús com una simple mort corporal i, més aviat, va veure en aquest esdeveniment una *kenosis*, és a dir, un autobuidament de Déu.

Un dels filòsofs més representantius de la mort de Déu va ser va l'alemany Friedrich Nietzsche, que va ser en gran part responsable de portar la frase "Déu ha mort" a la consciència pública. Aquesta frase es troba a l'obra de Nietzsche *Així parlà Zarathustra* que és la principal responsable de popularitzar la frase. La idea s'expressa a "L'home boig" de la manera següent de La gaia ciència (125): "Déu ha mort. Déu roman mort. I l'hem matat. No obstant això, la seva ombra encara plana. Com ens consolarem a nosaltres mateixos, els assassins de tots els assassins? El més sant i poderós de tot allò que el món ha posseït s'ha dessagnat fins a morir sota els nostres ganivets: qui netejarà aquesta sang nostra? Quina aigua hi ha perquè ens netegem? Quins festivals d'expiació, quins jocs sagrats haurem d'inventar? No és la grandesa d'aquest fet gaire gran per a nosaltres? No hem de convertir-nos nosaltres mateixos en déus simplement per semblar-ne dignes?"

No obstant això, existeixen diferents punts de vista sobre l'expressió *Gott ist tot*. El primer punt de vista el qual és molt clar i he mencionat anteriorment és el religiós i teològic. Passant al punt de vista de Nietzsche tenim el fet que segons ell gran part de la nostra forma de pensar està predeterminada per elements religiosos dels quals no som conscients. Però per Nietzsche tot el coneixement ha de ser des d'una perspectiva limitada.

A més a més, li podem trobar un tercer punt de vista el qual podem dir que és paradoxal. És el fet de per definició Déu és un ésser etern i totpoderós, i la traducció de la frase esmentada per Nietzsche vol dir “Déu ha mort”.

I, per últim, tenim ja les interpretacions que es poden fer en l'àmbit literari com per exemple en la novel·la *Crim i càstig* escrita per Fiódor Dostoievski a finals del segle XIX quan es travessava un moment de crisi ideològica.

Es tracta d'una novel·la la qual barreja episodis d'intriga i còmics amb un cert to de denúncia social. Aquesta narra la vida d'un jove que rep el nom de Raskòlnikov que viu a Sant Petersburg. És un jove amb manca de recursos econòmics que per tal d'aconseguir diners per estudiar i poder ajudar a la humanitat, decideix assassinar a la llogatera de la seva habitació i la seva justificació és la següent: “Si Déu a mort, tot està permès”.

És en aquest moment quan comença a intervenir la frase esmentada per Nietzsche, ja que segons el jove el fet que Déu no existeixi fa que es pugui realitzar l'acte que sigui necessari sempre que estigui justificat. És a dir, que també intervé una mica el pensament i la frase de Maquiavel “el fi justifica els mitjans”.

Personalment, jo la interpretació la portaria pel camí de Fiódr Doistoievski, l'autor de *Crim i càstig*, ja que el fet que un ésser tot poderós i immortal, com és Déu, hagi mort fa penar que tot pot passar i més si està justificat, per tant, concordo amb la frase de Maquiavel segons la qual el fi justifica els mitjans.

La influència de Wagner en la filosofia de Nietzsche — *Judit Núñez Escobar*

La relació que van tenir Richard Wagner i Friedrich Nietzsche ha sigut sempre un dels grans temes d'investigació de l'àmbit de la filosofia per entendre més aquestes dues grans ments, i també la cultura del segle XIX.

Richard Wagner (músic) i Friedrich Nietzsche (filòsof) van ser dues grans figures essencials en el desenvolupament de la cultura europea del segle XIX. Tots dos eren grans amants de l'art i abraçaven les idees de Schopenhauer. De fet, Nietzsche era un gran amant de la música i, en la seva època d'estudiant, un pianista competent amb una gran capacitat d'improvisació. Fins i tot va interpretar peces del mateix Wagner (*Tristany i Isolda*, *L'or del Rin*, *Lohengrin*).

Aquests dos grans artistes es van conèixer el 1868, durant un viatge de Wagner a la seva ciutat natal a Leipzig, on hi vivien les seves germanes. El compositor es trobava en el

pic més alt de la seva carrera i Nietzsche just s'estava iniciant com a professor universitari. Aleshores, una de les seves germanes, Otillie va convidar l'aleshores jove filòsof de vint-i-quatre anys. La connexió va ser instantània en molts àmbits intel·lectuals i filològics, al veure que compartien les idees del mestre Schopenhauer.

Wagner va (mitjançant les composicions) sostenia les seves idees mitjançant la mitologia germànica (les sagues nòrdiques) de Jacob Grimm, i altres llibres. Aquestes mitologies germàniques tenen aspectes molt semblants a la mitologia grega que havia defensat Nietzsche en el llibre La filosofia de l'època tràgica dels grecs, per criticar al cristianisme i els presocràtics, la qual cosa el va ser fixar-se més en el compositor anglès, i establir contacte amb ell.

Al cap d'un any, Nietzsche va ser contractat per treballar a Basilea, allà, Wagner el va introduir al cercle d'amics més íntim. Fins i tot es van regalar manuscrits; Wagner li va regalar a Nietzsche la primera versió de El naixement de la tragèdia des de l'esperit de la música.

Però al cap de sis anys aquesta relació d'amistat es va trencar. Però, quin va ser el detonant de tot? Es creu que un dels principals motius va ser que Nietzsche es va enamorar de Còsima, la dona de Wagner.

Nietzsche va patir moltes malalties per la guerra com la sífilis i diftèria en la Guerra, on va servir com a Sanitari en la Suïssa neutral. També va patir fortes migranyes i Wagner i la recomanar i aconseguir un metge. Aquest metge li va enviar una carta a Wagner en la qual li deia que el que tenia el seu amic no era greu i li recomanava “que no es masturbés més”. Wagner va deixar la carta sobre l’escriptori, però, com que el seu secretari era un cotilla, va anar escampant la pólvora. Així va ser com Nietzsche es va convertir en la riota de tothom.

A partir d’aquell moment es veuen com les obres de Nietzsche ja no expressaven una admiració ni per Wagner ni per Schopenhauer. Les obres de Nietzsche, en les quals es va fer oficial la ruptura d’aquesta amistat van ser: *El cas Wagner i Nietzsche contra Wagner* (1888-1889). En aquella època, el jove filòsof ja havia superat l’adoració a Wagner escrivint frases com: “...I això que jo era un dels wagnerians més corromputs, capaç inclòs de prendre’m Wagner seriosament...”, o “és que prefereixen el problema Wagner al de Bizet?”, o fins i tot “Richard Wagner, aparentment el major del triomfadors, en veritat un decadent, decrepit i desesperat, va caure de sobte, destrossat i sense remei, davant la creu cristiana.

Un altre dels detonants per els quals es va acabar de trencar aquesta amistat entre Wagner i Nietzsche va ser el

moment el qual Wagner va compondre l'òpera de *Parsifal* una obra on es veia com començava a abraçar les idees de cristianisme, i es desmarxava dels ideals germànics que abraçava al començament. Això va fer enfadar tant a Nietzsche que va escriure el llibre *Nietzsche contra Wagner*, i en contra del cristianisme, *L'anticrist*.

Després de fer-se oficial la gran ruptura amb Wagner, Nietzsche va compondre Himne a la vida, una obra romàntica per a cor i instruments de vent, inspirat en un poema de Lou Andreas-Salomé. Aquesta va ser publicada el 1887 adaptat per orquestra per el compositor i amic de Nietzsche, Heinrich Köselitz. Per contra, aquesta obra va ser molt criticada en el món musical i l'obra va ser qualificada com a “crim en el món moral”.

L'última obra que va escriure en els seus cabals es titulava *Nietzsche contra Wagner*, en el que acabava dient que la vertadera obra és l'òpera *Carmen* de Bizet. Al final de la seva vida, per sorprenent que soni, va demanar que li posessin música, però de Wagner. Al cap i a la fi aquesta relació de tants anys d'amistat va influir-hi molt i en el fons, Nietzsche segurament seguia tenint una gran admiració per Wagner tot i haver-lo criticat.

En el fons, per Nietzsche, Wagner va ser un gran músic i amic.

La influència de Nietzsche en la psiquiatria de Karl Jaspers —

Mariona Cassà Parés

Pot ser que Karl Jaspers, el filòsof i psiquiatra alemany responsable que ha causat gran impacte en les ciències de la ment, hagi estat influenciat pel filòsof alemany Nietzsche? Seguidament veurem la repercussió de Nietzsche sobre el pensament de Karl Jaspers.

Karl Jaspers va ser un filòsof i psiquiatra alemany nascut a Oldenburg el 1883, va estudiar medicina a la universitat de la seva ciutat natal. El 1909 comença les seves pràctiques psiquiàtriques a l'hospital de la Universitat de Heidelberg, experiència que el va portar a sentir una inquietud per conèixer com tractar les malalties mentals. Posteriorment, el 1921, Jaspers va abandonar la part clínica per dedicar-se a la docència a la mateixa universitat on havia realitzat les pràctiques. Però, la seva situació va canviar quan va arribar l'auge del nacionalisme alemany, ja que la seva esposa, Gertrud Mayer, era jueva, i per tant va ser rellevat del seu càrrec fins al final de la guerra (1946).

Jaspers va esdevenir una figura important de la societat alemanya, va lluitar en l'àmbit universitari per eradicar els nazis i aquest fet, conjuntament amb l'adveniment de la guerra, van marcar la seva perspectiva existencialista. Jaspers va ser el creador del mètode biogràfic en la psiquiatria, que consistia a demanar al pacient que relatés per escrit la forma en què percebia els seus símptomes. Aquest mètode ajudava a veure com el pacient entenia la "suposada realitat" i a percebre el que succeeix a la seva ment. Jaspers era vist com un psiquiatra modern per la seva època. Però, tot i així, no coincideix amb el mètode actual, ja que ara no es consideren com a producte rellevant les paraules del pacient, perquè es dona per fet que són part del mal funcionament cerebral del pacient.

Jaspers va contribuir de forma rellevant en l'àmbit psiquiàtric, va escriure un manual anomenat Psicopatologia general, que ha estat molt influent en metges i psiquiatres actuals d'arreu del món. Una de les innovacions de Jaspers és el mètode que utilitzava, que consistia en tenir una biografia detallada de cada un dels seus pacients, per intentar trobar la causa del trastorn que presentaven en algun element vital. Conseqüentment, també va postular l'existència de dos tipus de deliri: el primari i el secundari. El primari és el que sorgeix sense cap raó visiblement aparent i el secundari sorgeix en base a alguna experiència i és més comprensible d'explicar

psicològicament. En aquest punt ressalta la importància del mètode biogràfic per distingir els dos tipus de deliris.

Karl Jaspers va tenir també gran repercussió en l'àmbit filosòfic, sobretot en la filosofia existencialista. La causa d'aquest fet és que en les seves idees hi havia una base inspirada en els filòsofs Kierkegaard i Nietzsche.

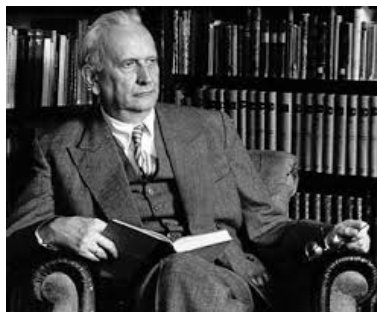
Friedrich Nietzsche va ser un filòsof i filòleg alemany, considerat un dels pensadors moderns més influents del segle XIX, va ser molt influït per la filosofia de Schopenhauer i posteriorment ha influït en molts filòsofs, però sobretot en Karl Jaspers. Es destaca la influència del pensament de Nietzsche en Jaspers en l'àmbit religiós i filosòfic. Tot i que Nietzsche pot haver estat contradictori moltes vegades, i exageradament crític al cristianisme, més enllà d'això s'han de valorar les idees que reflecteixen que l'ésser humà lliure ha de buscar per si mateix el seu propi desenvolupament. El que més tard Jaspers aplicarà i dirà sobre esbrinar la veritable existència i en anul·lar qualsevol dogma religiós, fins i tot l'existència d'un Déu.

Es poden trobar evidències en la seva obra *Filosofia* (1932), en aquesta Jaspers retrata la seva manera de veure la història de la filosofia. En les tesis exposades en la seva obra, explica que quan dubtem de la realitat *travessem* la frontera que el mètode científic no pot. Arribant a aquest

punt, la persona té dues alternatives: deixar-ho estar o llançar-se cap a la "transcendència". Transcendència és el que Jaspers anomena com la persona que examina i explora per si mateixa per tal de viure realment la veritable existència, Jaspers ho anomena '*Existenz*'.

En aquest àmbit també s'introdueix el concepte de "l'home boig", de *La gaia ciència* (1882) de Nietzsche. "Enfront de les rialles, la ironia i el sarcasme dels qui s'han aplegat a migdia a la plaça pública de la modernitat, l'home boig explica la situació que s'ha produït amb la mort de Déu: Déu ha mort perquè l'hem assassinat", davant d'aquesta idea el poble denomina l'home com a boig. En aquest punt Nietzsche ens fa reflexionar si realment el boig és el malalt o si és la societat la que està malalta.

És un tema que causa cert furor en la societat actual, filosòficament sempre hi ha hagut el dubte si els malalts són els que realment estan bé i si és la societat la que fa emmalaltir els individus. És això cert? Som realment nosaltres els sans? O som nosaltres els malalts? O és la societat la que està malalta?

Geopolítica i guerra: per a entendre la situació bèl·lica actual — *Alba Gimeno Sánchez*

Encara que sembli increïble, una afirmació feta fa més de dos mil·lennis pot descriure la situació actual d'escenari bèl·lic; i és que quan Heràclit va afirmar que “*la guerra és el pare de totes les coses*”, no podia ser conscient de tants conflictes com nosaltres; en menys de cent anys la humanitat ha presenciat una guerra civil, un genocidi i altres cinquanta-sis conflictes que continuen vigents... Malgrat tot, què hem après? Que l'única solució és una altra guerra?

Una política equivocada seria la resposta més adient per justificar l'aparició d'un altre desastre d'aquest tipus. No obstant això, la societat d'avui dia no està interessada a modificar aquest sistema, tot i que només vetlli pels interessos dels grans oligarques i no els de la majoria dels ciutadans. De fet, no estem preparats per afrontar una revolució; no som capaços d'establir un ordre nou i canviar tot el sistema. Però, com pot ser això possible si estem cansats d'estudiar guerres i revolucions? Hem après alguna

cosa dels llibres que ens fan estudiar punt per punt, de la Història en general?

Potser és perquè ens han educat amb la idea que un conflicte d'aquesta dimensió no es tornaria a repetir i, per tant, la importància que li hem atorgat només recau en el simple fet d'aprovar un examen i així poder omplir un currículum, i és normal, perquè al cap i a la fi, qui anava a dir que en ple segle XXI encara tindríem cinquanta-sis conflictes bèl·lics per solucionar? Ara que sembla que les conseqüències han quedat al descobert, tornarem a cometre l'error de continuar amb aquesta política equivocada?

Si ens endinsem en el concepte de *geopolítica*, comprendrem que la geografia va més enllà, és a dir, els estats estan en constant creixement i les fronteres només són una aturada temporal del seu moviment. Però, sovint pot portar-nos a una interpretació de caire més radical, com és el cas de la postura de Friedrich Ratzel, un dels creadors de la geopolítica, que recollia tant els estudis de la geografia com els de la història en una única ciència. A més a més, defensava l'expansionisme de l'Estat com una bona situació de la nació, que més endavant acabaria sent utilitzat per la propaganda nazi. Llavors, és en aquest moment quan podem plantejar-nos si la geopolítica és un instrument perillós.

És cert que podem dubtar si és una ciència perillosa. Però el que no podem qüestionar és que aquesta ciència, que connecta el territori geogràfic amb el comportament polític dels éssers humans, és un dels instruments més valuosos que té l'Estat per a jugar i guanyar en una partida d'escacs de nivell mundial.

També cal fer esment a Friedrich Nietzsche i la seva concepció de la història, sobre la qual va dir, en un fragment del seu escrit pòstum *La voluntat de poder*, que s'apropava una època de guerres devastadores, tot pensant en el segle XX, va encertar i, de fet, sembla que el segle XXI no s'ha volgut quedar enrere.

En darrer lloc, tornaré a reincidir en la importància que tenen tots i cadascun dels conflictes actuals, ja que no només estem vivint una guerra, tot i que ens ho facin creure així, sinó que cada dia moren més civils per confrontacions que van més enllà de les nostres fronteres europees i, malauradament, segueixen sense tenir-se en consideració.

Nietzsche i Foucault: la historia de la bogeria — Marina Palau Álvarez

Nietzsche va ser un filòsof alemany del segle XIX considerat un dels més importants de la filosofia occidental. Nietzsche va escriure sobre temes molt diversos i universals com ara la història, la cultura, la religió, la filosofia occidental... fent-ne, a la vegada, crítiques d'aquests. Aquestes crítiques anaven dirigides cap a l'anàlisi de les actituds morals de la societat, ja fossin positives com negatives a la vida. Nietzsche també va ser un reconegut filòsof per l'ús de la contradicció i de la perspectiva per donar als lectors varies maneres de veure i pensar sobre un mateix tema.

Foucault, per la seva banda, va ser un destacat filòsof francès que va escriure, entre d'altres, una obra titulada *Història de la folia en l'època clàssica*. L'objectiu de Foucault era dirigir el pensament per a fer una ontologia del present per tal de comprendre'l i fer públiques i conegudes totes aquelles classificacions sobre l'ésser humà i sobre el saber que s'havien fet a partir del segle XVII fins aquell moment. També va escriure i es va centrar a intentar donar un

significat i i criticar diferents termes com ara “subjectivitat”, “coneixement” o “poder”.

Nietzsche era anomenat “filòsof maleït” pels seus escrits posteriors a la seva anterior afirmació “Déu ha mort”. Foucault li tenia molta admiració i s’hi va referir nombroses vegades en les seves obres. Foucault és posterior a Nietzsche, per la qual cosa va intentar desglossar la informació sobre la seva manera de pensar exposada en les seves obres i va poder donar-ne altres explicacions o altres punts de vista.

Nietzsche va descriure la bogeria com una alliberació per a ell. Nietzsche va patir migranya des de la seva infància, a la que se li va afegir depressió més endavant, cosa que va portar a la seva malaltia terminal i, posteriorment, a la mort. Nietzsche, anteriorment, es va despertar un matí i va córrer a abraçar a un cavall al que estaven torturant donant-li fuetades als carrers de Torí. En aquell moment, va presentar una demència frontotemporal que es va anar presentant gradualment durant anys i presentava una alteració del seu comportament. Tot i que és un error atribuir la seva obra a la demència a la que el va portar la malaltia, alguna cosa va tenir a veure.

Foucault, per altra banda, va escriure sobre la bogeria com a un concepte que es pot definir per la societat com a

l'acció o l'estat mental d'algunes persones per al que se les catalogui de boges i siguin aïllades, aclarint que el concepte el definien aquelles persones que tenien més poder (i més endavant més coneixement) i que podien decretar el que era normal i el que no ho era. Foucault també es va preguntar quines eren les idees que exclòien del sistema i per què. En aquella època, els malalts mentals que estaven empresonats eren tractats com a criminals per la seva condició i eren aïllats. Per tant, Foucault va concloure que el fet que s'aïllés a una persona per la seva condició mental anomenant-la de boja no treia tot el coneixement que posseïa la persona i sent també digne d'admirar el seu treball, la seva vida i la seva feina, en aquest cas, el de Nietzsche.

Tenim les persones lliure albir per a actuar? — *Maya Pagán Cano*

Tenim realment nosaltres, les persones, llibertat absoluta sobre les decisions que prenem? Què és la llibertat? Segons el filòsof Soren Kirkegaard, el fet que nosaltres siguem completament lliures per prendre decisions fa vertigen. *L'home té por a ser lliure* quan comprèn que les seves decisions són seves i de ningú més, ja que cadascú decideix com porta el rumb de la seva vida i tot el que faci tindrà conseqüències. Les persones dibuixem d'una manera o una altra la nostra vida depenent dels resultats que rebem dels actes que hem decidit portar a terme i això només és possible gràcies a què l'home és completament lliure a l'hora d'actuar. Des del meu punt de vista, però, això només és una part de la resposta d'aquesta pregunta; no pot ser tan fàcil respondre-la, ja que, si no, aquesta reflexió no tindria sentit i la pregunta formulada no seria una de les grans qüestions de la filosofia.

Penso que moltes vegades a la vida sentim que les persones no tenim llibertat, que en certes situacions no tenim més opció que dur a terme certes accions, ja que, si

no les complim i ens hi oposem, rebem conseqüències que no ens agraden. Posem un exemple molt actual: la pandèmia. Durant tot aquest temps que portem vivint aquesta situació hi ha hagut moltes actituds per part de les persones amb més poder que condicionaven a la població i que ens feien tenir la sensació que no teníem llibertat. Per exemple, les persones que no tenien la vacuna del Covid no tenien l'oportunitat de viatjar o no estava permès anar a certs municipis quan va haver-hi el confinament. La llibertat de moviment era nul·la. Tot i així, la gent era completament lliure. Com es pot explicar això?

La visió de “ho faig perquè no queda més remei”, des del meu punt de vista, és incoherent amb la naturalesa humana. Tal com descriu el pensament de Kirkegaard, nosaltres hem nascut amb un únic poder: el de tenir total responsabilitat sobre les nostres decisions. Davant d'una norma que s'imposa sota la premissa que és pel bé comú i que, si no es compleix, hi haurà conseqüències, el més fàcil sempre és obeir. És l'objectiu de les persones que et condicionen i, la majoria de les vegades, ho posen en pràctica amb la tècnica que ha estat demostrada més eficaç durant tots aquests anys: inculcar la por. La por a les conseqüències que rebries si t'oposaves. Posem un altre exemple: la famosa Alemanya nazi del segle XX. Estic convençuda que, per molt que hi hagués gent que seguia el camí d'Adolf Hitler per admiració i concordança amb el seu pensament, molta població obeïa per tal de seguir amb

vida. Era una societat en la qual hi regnava la por, però, tot i així, va haver-hi persones que s'hi oposaven i es rebel·laven, inclús sabent que hi havia la possibilitat que els assassinessin. Amb això vull dir que per molt que sigui extremadament difícil sentir, sota amenaces, que tenim llibertat, sempre es pot negar o prendre la sortida que tu decideixis i no la que els altres decideixin per tu. Viktor E. Frankl ha explicat això en aquest fragment del seu llibre *El hombre en busca de sentido*: “*Todos los que estuvimos en campos de concentración recordamos a los hombres que iban de barracón en barracón consolando a los demás, dándoles el último trozo de pan que les quedaba. Puede que fueran pocos en número, pero ofrecían pruebas suficientes de que al hombre se le puede arrebatar todo salvo una cosa: la última de las libertades humanas —la elección de la actitud personal ante un conjunto de circunstancias— para decidir su propio camino.*”

La meva conclusió respecte a la pregunta formulada és que la veritable llibertat és la de tenir domini sobre un mateix i poder decidir com encarar les situacions de la vida. Poder decidir com afrontem les diferents circumstàncies que se'ns presenten i tenir la possibilitat de poder fer, des de la consciència, el que creiem necessari, és el que ens fa ser lliures.

La frase de Nietzsche ‘Déu ha mort’: conseqüències per a la medicina —

Cèlia Corull Pascual

Nietzsche pronuncià un dia una de les seves frases més famoses: “Déu ha mort”, fruit d’un llarg procés de laïcització, que va tenir lloc a Europa al llarg dels segles XIX i XX. Per mitjà d’aquestes paraules, el filòsof va posar fi a la metafísica occidental, a la concepció idealista de la mort i va sentenciar un fort rebuig als valors absoluts i a les lleis universals, provinents d’un codi teològic que sotmetia els homes a un règim ètic cristià. En aquest context, si el codi teològic era universal, aleshores l’ètica mèdica no n’era menys; és a dir, formava part d’aquestes lleis morals provinents de la teologia. I Nietzsche amb la seva frase afirma que aquestes lleis s’han destruït. Llavors, sobre quina base es reglarà l’ètica de la medicina a partir del pronunciament de la frase nietzschiana? Com influirà “la mort de Déu” a la medicina?

Segons els principis cristians, l’ètica mèdica es basava en dues nocions antropològiques radicalment cristianes: la idea de la doble condició (personal i espiritual) de l’home i la concepció de l’amor cap a la persona. Aquestes dues

nocions donaren lloc a unes determinades conseqüències en l'assistència mèdica. En primer lloc, el sentiment d'ajuda al malalt és un deure religiós. En segon lloc, el tractament al pacient ha de ser igualitari, tractant per igual a esclaus, rics, pobres, etc. Seguidament, l'assistència al malalt ha de ser gratuïta i s'ha de garantir l'assistència mèdica més enllà de les possibilitats de curació, arribant al cuidat dels malalts incurables i dels moribunds. Finalment, és obligatòria en tot cristià la incorporació de la psicoteràpia cristiana i l'ús de pràctiques religioses com l'oració o l'extremaunció en la cura dels malalts.

D'altra banda, metafòricament, Crist es presentava a si mateix com a metge, ja que malgrat no haver estudiat medicina, era capaç de “sanar els malalts” i va aconseguir “curar tota malaltia i dolència”. Això sí, lluny del científicisme i dels coneixements mèdics, farmacèutics i quirúrgics, Jesús va aconseguir curar a moltes persones degut al seu amor per elles i al fet de demostrar que ell era realment el fill de Déu. Així doncs, mai no va utilitzar la medicina; només la paraula. I va ser mitjançant les sanacions que feia i els miracles que assolía, que va demostrar qui era: Déu. Però paradoxalment, l'origen de les afeccions es trobava en el mateix Jesús; doncs hi havia la creença que les malalties provenien del comportament dels humans. Aquells qui resaven més i eren més bons cristians no es posaven tan malalts ja que, a canvi, Déu no els enviava malalties. En contra, aquells que no resaven ni

tenien fe alguna, eren castigats per Déu, qui els enviava malalties i afeccions. A continuació, alguns fragments de la Bíblia que confirmen aquests fets:

I va dir: Si escoltes atentament la veu del Senyor el teu Déu, i fas el que és recte davant dels seus ulls, i escoltes els seus manaments, i guardes tots els seus estatuts, no t'enviaré cap de les malalties que vaig enviar als egipcis; perquè jo, el Senyor, sóc el teu sanador. (Èxode 15:26)

Estima el Senyor el teu Déu, i ell beneirà el teu pa i la teva aigua. Jo apartaré de vosaltres tota malaltia. (Èxode 23:25)

Sana'm, Senyor, i seré curat; salva'm i seré salvat, perquè tu ets la meva lloança (Jeremies 17:14)

En sentir això, Jesús li va dir a Jaire: —No tinguis por; només creu, i ella serà curada. (Marc 5:36)

Està malalt algú de vostès? Feu trucar als ancians de l'Església perquè preguin per ell i el banyin amb oli en nom del Senyor.

L'oració de fe sanarà el malalt i el Senyor l'aixecarà. I, si ha pecat, el seu pecat se'l perdonarà. (Santiago 5:15)

Així doncs, amb “la mort de Déu”, l’ètica mèdica ha canviat totalment; ja no té el seu epicentre en aquest ésser suprem. Actualment la moral sobre la qual treballen els metges no inclou pràctiques religioses durant la cura, ni té la finalitat de fer miracles. Tampoc és un deure religiós, ajudar al malalt; sinó un deure moral i laboral. A més, no hi ha en la vida la figura d’un ésser suprem capaç de curar tota malaltia, com ho feia Jesús, sense acudir a principis mèdics i limitant-se a donar amor i a ensenyar a pregar.

L’afirmació de Nietzsche ha tancat les portes a una moral mèdica sense fonaments reals, basada en la fe i la pregària. Però, en canvi, ha donat lloc a una nova ètica basada en el coneixement científic, la raó i la cura, la qual queda recollida en el jurament hipocràtic de la medicina.

Del pà·lid delinqüent: Nietzsche i la criminologia — Berta Badiola Arranz

Nietzsche pot ésser aquell filòsof temut per la influència que comporten les seves idees. *Ein Buch für Alle und Keinen* ('un llibre per a tothom i per a ningú') és el subtítol de la seva obra mestra, en la qual un profeta anomenat Zaratustra fa una sèrie de relats i discursos impregnats de profundes reflexions.

Històricament, la societat mundial ha viscut milers de crims. L'origen del delicte, segons Nietzsche, surt de la pròpia naturalesa humana, ja que en ella hi ha la tendència a arriscar la pròpia vida, la pròpia honra, la pròpia llibertat. La societat sempre ha cercat càstigs pels delictes, a través de l'autoritat o la llei. Però, sabem realment *per què*, *per a què* o *què* es castiga?

En el capítol titulat 'Del pà·lid delinqüent' d'*Així parlà Zaratustra*, es diu: "Vosaltres jutges i sacrificadors no voleu matar fins que l'animal hagi inclinat el cap? Mireu, el pà·lid delinqüent ha inclinat el cap: als seus ulls parla el gran menyspreu. (...) El vostre matar, jutges, ha de ser compassió i no venjança. I mentre mateu,

cuideu que vosaltres mateixos justifiqueu la vida! (...) I tu, si mai diguessis en veu alta tot el que has fet amb el pensament: tothom cridaria: 'Fora aquesta immundícia i aquest cuc verinós'.

I més endavant: "Però una cosa és el pensament, una altra l'acció i una altra la imatge de l'acció. La roda del motiu no gira entre elles. Una imatge va posar pàl·lid a aquest pàl·lid home. Quan va realitzar la seva acció ell estava a la altura d'ella: més no va suportar la imatge de la seva acció, una vegada comesa aquesta. Des d'aquell moment, es va veure sempre com a autor de una sola acció. Demència anomeno jo a això: l'excepció es va invertir, convertint-se per a ell en l'essència".

El filòsof, dirigint-se a jutges i sacrificadors, lamenta que, molt sovint, el delinqüent no està a l'alçada del seu acte i s'exposa a la bogeria de cert tipus de criminals que més aviat carreguen amb una culpa, la qual els porta a cometre l'acte criminal i, finalment, a mostrar la misèria davant del jutge. Segons ell, n'hi haurà que només revelant el seu pensament mostren la seva cara immunda i perjudicial.

N'apareix, a partir d'ara, el concepte de culpa, el qual Nietzsche anomena com l'efecte d'una moral falsa, una altament promoguda pel platonisme, però sobretot pel cristianisme. La culpa seria resultant dels falsos valors que són base de la moral del nostre temps, aquella que nega la vida i que afebleix i atemoreix l'individu; Zaratustra

permet a Nietzsche mostrar la veritable debilitat humana. Una culpa considerada omnipresent, que aguaita el subjecte i el comina a delinquir —aquesta demència produïda abans de l'acció— i que permet d'alguna manera ocupar aquest sentiment.

Schuld —en alemany— és enfocada de dues maneres: culpa i deute. Històricament, les penes han estat imposades sense la intenció de fer al malfactor responsable de la seva acció. Nietzsche la modifica degut al pensament de que tot perjudici té el seu equivalent.

I parlant de criminologia, el triem a ell, ja que, bàsicament, ell era un criminòleg menor, aquell creador d'una genuïna contracultura a la nostra, la tasca del qual consistia en quelcom molt diferent: burlar els instruments de sistematització, expressar aquella cosa que es resistís a ser sistematitzada i que de cap manera abdiqués per després acabar sent-ho. Doncs el seu pensament no es comprenen ni mitjançant l'establiment o l'aplicació d'una llei, ni per la relació de cap mena de contracte, ni mitjançant la instauració d'una institució. L'únic equivalent concebible podria ser el compartir quelcom en comú, sent ja més enllà de tota llei, de tot contracte i de tota institució.

El filòsof té com a objectiu entendre aquella moral que roman en la societat, i ho fa mitjançant el mètode

genealògic: rastreja els orígens dels valors per analitzar aquelles forces que explicarien la seva aparició.

Nietzsche es qüestiona la imatge que hom té de la realitat, la qual li semblava una totalment diferent, i per a desemmascarar els motius ocults que mostraven els orígens de la concepció humana del món escriví *La genealogia de la moral*.

Es fa referència, doncs, a la manera d'entendre la vida amb allò que és bo, quelcom fort i vigorós, i allò dolent, relacionat amb la covardia i la feblesa. Aquesta visió nietzschiana, anomenada *moral de senyors*, diferenciava els éssers humans, i només alguns arribaven a poder ser senyors nobles i forts, mentre que la majoria de població restant fou destinada a viure per sota d'ells, vulgarment.

Fou la presència d'aquesta minoria capaç de viure segons la *moral de senyors* la que generà un ressentiment entre els febles, els quals van aconseguir imposar una inversió dels valors contra aquella ètica que els perjudicava.

Nietzsche deixa entreveure que quan es produeix un crim, hi ha alguna cosa que va més enllà de la infracció d'una llei escrita. El filòsof esmenta el delinqüent com un "infractor" que ha trencat el contracte i la paraula respecte als pactes. "Res no és gratuït" —afirma ell— pel que conclou que

sempre s'haurà de donar alguna cosa a canvi. Doncs ell pren el subjecte delinqüent, no simplement com un “autor de danys”, sinó també com a “culpable”. Des d'aquí, la pena no s'imposa amb la idea de “fer pagar un deute”, ni de fer “responsable” al subjecte de la seva acció, sinó com a càstig per a que, finalment, al malfactor no li sorgeixi el sentiment de culpa.

Aquesta pena i aquest càstig, conjuntament amb el patiment, la venjança i la crueltat, només allunyan el delinqüent de la responsabilitat que li toca assumir, pel que el portarà a la ignorància però no al poder fer-ho “millor”. El “progressar” implica prendre el subjecte com a verdader “culpable”, que com a tal, mereix l'oportunitat de fer-se responsable, i així doncs establir reflexions sobre les seves accions passades.

Ètica mèdica i avortament — *Mireia López Altarriba*

L'ètica mèdica és la reflexió filosòfica sobre els principis normatius de l'activitat dels professionals de la salut, i els deures i obligacions que se'n desprenen. Els seus codis es basen en respectar la vida humana, la integritat biològica i personal dels seus pacients, la llibertat d'elecció, la seva confidència i les seves exigències raonables. Però què passa quan es vol realitzar un avortament?

Un avortament és l'expulsió del fetus quan encara no és viable, és a dir, aproximadament abans de les 20 a les 28 setmanes de gestació. Tot i això, cada vegada neixen més nadons prematurs i no se sap exactament quin dia s'ha provocat la gestació per poder determinar si l'embaràs és viable o si el fetus està entre les dates concretes de la gestació. A més a més, l'avortament va en contra d'un dels principals codis mèdics, com és el de respectar la vida humana i tampoc manté la integritat biològica. Però d'altra banda, facilitar un avortament a una mare permet que aquesta no pugui patir complicacions en un embaràs de risc, ni que tingui un nadó no desitjat ja que després repercutirà a aquest de manera negativa. En aquests últims

casos es respecta la vida humana de la mare, la seva llibertat d'elecció i finalment les seves exigències raonables.

Altrament, la cultura també té un paper molt important sobre aquest tema, ja que en molts països es considera un delictes realitzar un avortament independent de les condicions pel qual una dona hagi quedat embarassada o si aquesta pot morir per una complicació. En aquests tipus de cultures la vida de l'individu que s'ha fecundat sempre va fer davant de tot i se li ha de donar llum independentment de les repercussions que això provoqui.

Des del meu punt de vista, és imprescindible que una dona tingui la lliure llibertat de poder decidir si vol realitzar un avortament, ja que és ella la que durant nou mesos ha de patir grans transformacions en el seu cos que la poden portar fins a la mort. D'altra banda, en el moment de voler portar un individu al món s'ha tenir-ho psicològicament molt clar, ja que si no estàs al 100% segura, és possible que el teu cos provoqui un avortament natural ja que no veu viable la supervivència d'aquest fetus. Tanmateix, en el moment que aquest infant arribi al món, si els seus progenitors no el volen ni l'estimen com mereix ho passarà molt malament; ja que si no el donen en adopció amb una família que tingui ganes de educar a un infant, aquest no

se sentirà estimat i tindrà un buit interior molt llarg pel llarg de la seva vida.

D'una forma breu, l'avortament hauria d'estar a la disponibilitat de totes les persones que el volguessin realitzar, ja que sinó no només afectes al futur infant, sinó també a la mare que durant 9 mesos anirà patint transformacions al seu cos que la poden arribar a afectar molt mentalment i fer que aquest infant no tingui una vida plena.

‘Gaudeamus igitur’: apol·lini i dionisiac

— *Núria Amate Sàbat*

Convençut que la vida és cruel i dolorosa, Nietzsche deia que l'art ens dóna força per afrontar el dolor. Ell deia que la naturalesa humana ve configurada per dos principis fonamentals: l'esperit apol·lini i l'esperit dionisiac.

L'esperit apol·lini representa els valors racionals, el control, el seny, la proporció, el comportament prudent i mesurat, la capacitat de dissenyar i gestionar amb equilibri, la forma harmoniosa i bella. Té la qualitat de la justícia. És la representació d'un món idealitzat per la societat. A aquest esperit li manquen les emocions més salvatges i primàries. És clarament un món irreal, per tant, és la representació del somni, del món dels somnis. Plató i Sòcrates es van decantar per proclamar que aquest esperit de vida era el que s'havia de seguir.

L'esperit dionisiac, d'altra banda, representa la rauxa, l'entusiasme vital, les forces de la passió, el plaer que vivifica cos i ànima davant la captació emocional del saber directe, de la il·lusió intuïda. Té la qualitat del crit i una

gran relació amb l'instint. Se li relacionen el vi, la dansa, la música, el desordre i la irracionalitat, l'embriaguesa, i la festa. A l'antiga Roma aquest estil de vida va influir tant fort que es va crear una espècie de secta únicament de dones que organitzaven festes per embriagar-se i posteriorment mantenir relacions sexuals entre elles.

Aquestes dues forces defineixen la veritable naturalesa de la realitat, la tragèdia, la vida dolorosa i cruel que deia Nietzsche, i tenint en compte que aquesta realitat només és suportable amb l'art, concep l'existència com a únic valor estètic.

Quan els dos principis aconsegueixen conciliar-se, Nietzsche considera que el resultat és l'ésser humà en plenitud, és la VIDA amb majúscules a la qual no s'hi ha de renunciar mai, és el conjunt harmoniós del seny empès per l'apassionada voluntat de viure i experimentar el goig desfer més.

La cançó estudiantil alemanya '*Gaudeamus igitur*' seria un exemple perfecte de com aquests dos esperits es poden unificar i fer entendre la millor manera de com exprimir la vida al màxim, fusionant la racionalitat amb el gaudi d'ella.

L'expressió llatina '*gaudeamus igitur*' significa 'alegrem-nos, doncs' —en referència implícita al sacrifici que comporta

estudiar— i és l'himne universitari per excel·lència. Es tracta d'una cançó estudiantil d'autor anònim el títol originari de la qual fa referència al tema de la brevetat de la vida i es va cantar inicialment a les universitats alemanyes del segle XVIII:

Aquest emocionant cant ens convida a aprofitar la joventut, perquè abans o després la vida s'acabarà. Els qui ens van precedir, també han mort i nosaltres també ho acabarem fent. Però el pessimisme el podem combatre amb l'alabança de la universitat i els seus professors, que ens transmeten els ensenyaments convenients per a transitar per la vida terrestre. Alegrem-nos, doncs!

Aquest cant reuneix els dos esperits, que distingeix Nietzsche, trobem tant l'esperit dionisiac com el apol·lini i com si conviuen en nosaltres podem aconseguir una vida plena com la que viuen els universitaris.

Troblem l'esperit dionisiac amb la lletra que ens anima a gaudir de la vida, ha passar-ho bé, a divertir-nos i complaure'ns.

